

**Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje
vaspitača „Mihailo Palov” Vršac
Școala Universitară de Studii de Specialitate pentru
Instruirea Educatorilor ”Mihailo Palov“ Vârșeț
Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad - Romania**

16. OKRUGLI STO

**DAROVITI U PROCESU GLOBALIZACIJE
SUPRADOTAȚII ÎN PROCESUL DE GLOBALIZARE**

**THE GIFTED IN THE PROCESS OF
GLOBALIZATION**

Z B O R N I K
REZIMEA SA MEĐUNARODNOG
NAUČNOG SKUPA
REZUMATELE COMUNICĂRIILOR DE LA CONFERINȚA
ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
BOOK OF ABSTRACTS
International Conference – 16th Round Table

V R Š A C / ARAD
02. juli 2010.

Висока школа струковних студија за образовање васпитача
«Михаило Палов», Вршац
Școala Universitară de Studii de Specialitate pentru Instruirea
Educativilor «Mihailo Palov», Vârșeț
Universitatea “Aurel Vlaicu” Arad, Romania

Biblioteka: Z b o r n i c i

Izdavač: Visoka škola strukovnih studija za
obrazovanje vaspitača – Mihailo Palov,
Vršac

Za izdavača: akademik Grozdanka Gojkov

Recenzenti: anonimni (domaći i inostrani)

Lektura: mr Dragana Josifović

Prevod na
engleski jezik: mr Jelena Prtljaga

Prevod na
rumunski jezik: dr Branduša Žujka

Korektura i
kompiuterski
slog: dr Aleksandar Stojanović

Korice: Jovan Suhecki

Zbornik uredila: Biljana Vujasin, prof.

Štampa: Tuli, Vršac
Tiraž: 100 primeraka

Naučni odbor skupa:

akademik Jovan Đorđević, Srpska akademija obrazovanja, Beograd

akademik Lizika Mihuc, Univerzitet
«Aurel Vlašku», Arad, Rumunija

akademik Miodrag Milin, Univerzitet «Aurel Vlašku», Arad, Rumunija,

prof. dr Mirosava Đurišić-Bojanović
Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet

prof. dr Marjan Blažič, Filozofski fakultet, Ljubljana, Slovenija

prof. dr Stipan Jukić, Trogir, Hrvatska

prof. dr Svetlana Kurteš, Univerzitet u Kembridžu, Velika Britanija

prof. dr Ljupčo Kevereski, Filozofski fakultet, Bitolj, Makedonija

prof. dr Radovan Grandić, Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet

prof. dr Petar Stojaković, Filozofski fakultet, Banja Luka, B i H

dr Jana Ročeva, Univerzitet u Sankt Petersburgu, Rusija

Organizacioni odbor:

akademik Grozdanka Gojkov, Visoka škola strukovnih studija za
obrazovanje vaspitača, Vršac, Učiteljski fakultet, Beograd, Srbija

prof. dr Jon Lelea, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje
vaspitača, Vršac, Učiteljski fakultet, Beograd, Srbija

doc. dr Aleksandar Stojanović, Učiteljski fakultet, Beograd, Visoka škola
strukovnih studija za obrazovanje vaspitača, Vršac, Srbija

doc. dr Euđen Činč, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje
vaspitača, Vršac, Učiteljski fakultet, Beograd, Srbija

professor Ph.D. Anton Ilica,

Instituția Faculty of Science Education, Psychology and Social Work
“Aurel Vlaicu” University from Arad, Romania

lector univ.dr.Gabriela Kelemen

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială,
Universitatea „Aurel Vlaicu“ din Arad

SKUP FINANSIJSKI PODRŽALI:
SKUPŠTINA OPŠTINE VRŠAC
POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA OBRAZOVANJE I
KULTURU - NOVI SAD

Uvodne napomene

Da bi se potpunije sagledalo mesto i uloga darovitih u procesu globalizacije, osvrćemo se na bitne zahteve koje ona sadrži i principe prema kojima deluje.

Globalizacija je nametnula i drugačije obrazovanje i promene u sticanju znanja. Te promene se sastoje u sledećem:

- promene u sistemu obrazovanja (i promene odgovarajućih zakona);
- promene nastavnih planova i programa;
- privatizacija obrazovnih institucija na svim nivoima i pratećim službama;
- povećani uticaj međunarodnih organizacija i korporacija;
- promene u finansiranju ukupnog rada škole;
- promene u socijalnim službama;
- promene u pripremanju nastavnog i drugog kadra.

Nagla i svestrana globalizacija ima i svoju „protivtežu“ u sadašnjem vremenu. Daroviti sa visokim intelektualnim potencijalima usmereni su na globalni kriminal (drogu, prostituciju, trafikingu i sl.) i na ekstremizam koji deluje razorno i pogubno na društvo u celini. Između ove dve (grubo opisane) i suprotne, po svojoj orijentaciji, nalaze se daroviti pojedinci i grupe. Jedina prava orijentacija za darovite je njihova humana orijentacija. To znači da pored podsticanja i razvijanja intelektualnih potencijala neophodno je promišljeno podsticanje i razvijanje pozitivnih osobina ličnosti, socijalnih i moralnih kvaliteta.

Pored ličnog uspeha i lične promocije, neophodno je darovite usmeravati tako da njihov ukupni rad i delovanje doprinosi dobrobiti šire zajednice, svim ljudima, u različitim oblastima i različitom stepenu. Tako formirani daroviti će značiti istinsku, pravu elitu određenog društva, humanu i odgovornu za svoje postupke, bilo u nauci, politici ili uopšte javnim poslovima.

Poseban aspekt u okviru teme, na koji želimo da usmerimo pažnju, je kreativnost kao ključna kompetencija ili emancipatorni potencijal u društvu znanja.

Observații de început

Pentru a se înțelege pe deplin locul și rolul supradotaților în procesul globalizării, vom reflecta asupra cerințelor esențiale pe care acesta le conține precum și principiile conform cărora funcționează.

Globalizarea a impus un alt fel de instruire și transformări în dobândirea cunoștințelor. Aceste modificări includ următoarele:

- transformări în sistemul de învățământ (și modificările aduse legislației corespunzătoare);
- schimbarea planurilor și a programelor de învățământ;
- privatizarea instituțiilor de învățământ la toate nivelele și a serviciilor auxiliare;
- sporirea influenței organizațiilor și corporațiilor internaționale;
- transformări în finanțarea activității de ansamblu a școlii;
- modificări în domeniul serviciilor sociale;
- modificări în pregătirea cadrelor didactice și a altor categorii de personal;

Globalizarea bruscă și cuprinzătoare are și ea la ora actuală „contragreutatea” sa proprie. Supradotații cu un potențial intelectual ridicat sunt concentrați spre criminalitatea globală (droguri, prostituție, comerț ilicit, etc.) și extremism, care acționează destructiv și nociv asupra societății în întregime. Între cele două aspecte (două dur descrise) opuse, prin orientarea lor, se află indivizi și grupe de supradotați. Unica adevărată orientare pentru supradotați este orientarea lor umană. Aceasta înseamnă că pe lângă stimularea și dezvoltarea potențialului intelectual este indispensabilă stimularea și dezvoltarea prudentă a trăsăturilor pozitive de personalitate, a calităților sociale și morale. Pe lângă succesul personal și promovarea personală, este necesar ca supradotații să fie ghidați astfel ca întreaga lor activitate și acțiune să aducă binefaceri comunității, tuturor oamenilor, în diferite domenii și gradații diferite. Astfel formați supradotații vor însemna instinctiv, adevărata elită a societății determinate, umană și responsabilă pentru conduita sa, fie în domeniul științei, politicii sau în general în activitățile publice.

Un aspect special în cadrul temei, asupra căruia dorim să atragem atenția, este creativitatea ca și competență cheie sau potențial de emancipare în societatea bazată pe cunoaștere..

Introductory remarks

In order to more completely grasp the place and the role of the gifted in the process of globalization, we will point to significant demands it imposes and the principles according to which it functions. Among other things, globalization has imposed different education, as well as changes in knowledge acquisition. They refer to the following:

- changes in the system of education (as well as changes of the related laws);
- curricular changes;
- privatisation of educational institutions at all levels and supporting services;
- the increased influence of international organizations and corporations;
- changes in financing of school work;
- changes in social services;
- changes in teacher training.

Fast and all-compassing globalization has its “counter-balance” in the present moment. The gifted with their high intellectual potentials are concerned with global criminal (drugs, prostitution, trafficking, etc) and extremism with its devastating effects on the society on the whole. Between these two merely sketched and according to their orientation opposite sides, there are gifted individuals and groups. The only true orientation of the gifted is their humane orientation. This means that, apart from encouragement and development of intellectual potentials, it is necessary to encourage and develop positive personal features, social and moral qualities.

Apart from personal success and personal promotion, it is necessary to guide the gifted in such a way that their comprehensive work and action contributes to the welfare of the broader community, all people, in various fields and at various levels. The gifted formed in such a way will be the true, real elite of a society, humane and responsible for their actions, either in science, politics or general public affairs.

The special aspect within the subject we would like to address is creativity as a key competence or emancipatory potential in knowledge society.

Impulsi za diskusiju:

dr Mirosava Đurišić-Bojanović

dr Zora Krnjaić

Dr Mirosava Đurišić-Bojanović

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet

mdjurisic@rcub.bg.ac.rs

Kreativnost - ključna kompetencija ili emancipatorni potencijal u društvu znanja

Kako efikasno i efektivno pripremiti mlade za rad, jeste pitanje profesionalnih kompetencija koje mladi treba da steknu za rad u društvu znanja. Na taj način definišu se ključne kompetencije zaposlenih u organizacijama društva znanja: inicijativnost, kreativnost, inventivnost i inovativnost. Kako obrazovanje da odgovori na zahteve društva znanja? Kako da obrazovanje redefiniše svoje temeljne kategorije - obrazovana osoba, znanje, kompetencija? Kako obrazovanje da redefiniše obrazovne ishode? Kako da doprinese kompetentnosti mladih za rad u društvu znanja i podrži razvoj inicijativnosti, kreativnosti, inventivnosti i inovativnosti?

Dva koncepta kreativnosti podržavaju različite logike unutar kojih se rešavaju teorijski i praktični problemi u ovom domenu.

- Postoji kreativnost kao *faktum* (darovitost) koja odlikuje retke pojedince. Iz ovog stava proističu karakteristične strategije podrške darovitosti i kreativnosti u obrazovanju i radu u savremenim organizacijama - strategije selekcije (lov na talente), usmerenost na postignuće.
- Kreativnost kao *potencija* koja se može indukovati i generisati (kao zajedničko dobro i usmerenost na razvoj potencijala) Strategije integracije nude rešenja koja se tiču integracije različitih standarda.
- Treći pristup-*perspektiva pojedinca*

Redefinisanje pojma samorealizacija i samoaktualizacija

Teorija o ličnom talentu

Kreativnost - ključna kompetencija ili/i emancipatorni potencijal

Autorka razmatra ključne kontroverze pomenutih pristupa i održivost pluralističkog obrazovnog koncepta u društvu znanja.

Ključne reči: kreativnost - kompetencija, emancipatorni potencijal, pluralistički obrazovni koncept

Dr. Mirosava Đurišić-Bojanović
Universitatea din Belgrad
Facultatea de Filozofie

Creativitatea – competență cheie sau potențialul de emancipare în societatea bazată pe cunoaștere

Cum se pot pregăti eficient și efectiv tinerii pentru muncă, este o chestiune de competență profesională de care tinerii au nevoie pentru a ajunge la locul de muncă într-o societate bazată pe cunoaștere. În acest mod se definesc competențele cheie ale angajaților din cadrul organizațiilor societății bazate pe cunoaștere: inițiativa, creativitatea, inventivitatea și inovația.

Cum poate să răspundă învățământul cerințelor societății cunoașterii? Cum să redefinească învățământul categoriile sale de bază – persoana instruită, știința, competența? Cum să redefinească învățământul rezultatele educației? Cum să favorizeze competența tinerilor pentru muncă în societatea bazată pe cunoaștere și să sprijine dezvoltarea inițiativei, creativității, invenției și inovației?

Două concepte ale creativității susțin logici diferite în interiorul cărora se rezolvă probleme teoretice și practice ale acestui domeniu.

- Există creativitate ca *faktum* (supradotarea) care evidențiază indivizi rari. Din această opinie derivă strategii caracteristice sprijinirii supradotării și creativității în instruirea și activitatea organizațiilor contemporane – strategii de selecție a (vânătoarea de talente), îndreptată spre realizări.
- Creativitatea ca potență care se poate induce și genera (ca bun comun și orientarea spre dezvoltarea potențialului). Strategiile integrării oferă soluții în ceea ce privește integrarea de standarde diferite.
- A treia abordare – perspectiva individului

Redefinirea noțiunii de autorealizare și autoactualizare

Teoria talentului personal

Creativitatea – competență cheie sau/și potențial de emancipare

Autoarea discută controversile cheie a abordărilor amintite și durabilitatea conceptului pluralist de educație în societatea bazată pe cunoaștere.

Cuvinte cheie: creativitatea – competența, potențial de emancipare, concept pluralist de educație

Mirosava Đurišić-Bojanović, PhD

University of Belgrade

Faculty of Philosophy

Creativity – the Key Competence or an Emancipatory Potential in Knowledge-Based Society

How to efficiently and effectively prepare the young for work is the question of professional competences that the young should acquire for work in knowledge-based society. In that way, the key competences of employees in the organisations in knowledge-based society are defined: initiative, creativity, inventiveness and innovativeness. How should education respond to the demands of knowledge-based society? How should education redefine its fundamental categories – an educated person, knowledge, competence? How should education redefine educational outcomes? How should it contribute to competence of the young for work in knowledge-based society and support the development of initiative, creativity, inventiveness and innovativeness?

Two concepts of creativity support different logics within which theoretical and practical problems in this domain are solved.

- There is creativity as a *factum* (giftedness) which is a characteristic of rare individuals. This kind of attitude yields characteristic strategies of encouragement of giftedness and creativity in education and work in contemporary organisations – selection strategies (hunt for talents), orientation towards achievement.
- Creativity as a *potential* that can be induced and generated (as a common good and orientation towards development of potentials). Integration strategies offer solutions concerning the integration of different standards.
- The third approach – *individual's perspective*

Redefining the concept of self-realisation and self-actualisation

Theory of personal talent

Creativity – the key competence or/and emancipatory potential

The author discusses the key controversies of the above-mentioned approaches and sustainability of the pluralist educational concept in knowledge-based society.

Key words: Creativity – competence, emancipatory potential, pluralist educational concept.

Zora Krnjaić

Institut za psihologiju, Filozofski fakultet, Beograd

zkrnjaic@f.bg.ac.rs

Perspektive za razvoj darovitosti u globalnom društvu

Postoje različita određenja globalizacije i ona ukazuju i na različite posledice procesa globalizacije. Neka određenja globalizacije više se bave mogućnostima koje globalizacija pruža i njenim pozitivnim stranama, a neka se, uglavnom, bave rizicima i opasnostima koje nosi. U svakom slučaju, pored toga što je globalizacija kontraverzan proces, ona je neizbežan, dinamičan i višestruko složen i kompleksan proces koji ima više aspekata (ekonomski, politički, kulturni,...). Posledice globalizacije su mnogostruke i različite, a problemi globalnog društva globalni i kao takvi, mnogi od njih, mogu se rešavati i rešiti samo na globalnom nivou.

Narastajući proces globalizacije na različite načine prožima svakodnevne aktivnosti, odrastanje dece i mladih, obrazovanje, profesionalne zahteve i aktivnosti, načine organizovanja i provođenja slobodnog vremena, oblikuje niz zahteva koji se postavljaju pred savremenog čoveka, pruža niz mogućnosti, postavlja i neka ograničenja, pokreće niz pitanja i nedoumica i utiče na celokupno okruženje i život.

Razmatranje darovitosti i njenog razvoja znači i razmatranje darovitosti u kontekstu globalizacije a kroz sagledavanje mogućih implikacija procesa globalizacije na darovitost, na shvatanje i razvoj darovitosti i na mogućnosti i modele njenog podsticanja. Globalizacija ima niz značajnih implikacija, kako za shvatanje i određenje darovitosti, tako i za identifikaciju, podsticanje i ispoljavanje darovitosti i vrednovanje darovitih i talentovanih i njihovog doprinosa društvu.

Brojni su izazovi i mogućnosti za razvoj darovitosti koje pokreće i pruža globalizacija. Neki od za darovitost relevantnih izazova globalizacije su:

- dramatičan razvoj globalnih telekomunikacija, pre svega interneta, komunikacionih satelita i telefonije, razvoj infrastrukture i uvećan protok podataka;
- uvećana mobilnost ljudi, protok roba, ideja, podataka, a posebno mobilnost studenata i nastavnika;
- rastuća uloga obrazovanja, istraživanja i inovacija („knowledge triangle“) koji igraju ključnu ulogu u nošenju sa izazovima globalizacije i razvojem društva znanja („knowledge society“);
- globalizacija kulture kao susreta različitih svetskih kultura;

- internacionalizacija koja se odnosi na sve veću međusobnu povezanost i međuzavisnost ljudi i institucija u svetu;
- ubrzanje vremena i skraćenje distance na planetarnom nivou i sve veći značaj efikasnosti kao kriterijuma uspešnosti na različitim nivoima i efikasnosti kao jednog od pokazatelja darovitosti;
- efikasnija organizacija rada koja zahteva specijalizovanije poslove i koja ima implikacije na;
- potreba za angažovanjem mladih u društvu i omogućavanjem i razvojem institucionalnih mehanizama za aktivno učešće mladih;
- sve veća potreba za podsticanjem i razvojem kritičkog mišljenja i kritičkog odnosa pojedinaca, a pre svega mladih, prema informacijama, medijima, različitim sadržajima, pojavama u okruženju i td.;
- sve veća potreba za podsticanjem i razvojem kreativnosti i preduzimljivosti;
- neophodnost razvijanja fleksibilnosti i tolerancije pojedinaca na neizvesnost kao bitno obeležje savremenog života;

Navedene izazove globalizacije, njihovu opravdanost, mogućnosti i ograničenja potrebno je kritički razmatrati s obzirom na implikacije koje imaju za razvoj, ispoljavanje i korišćenje darovitosti.

Zora Krnjaić

Institutul de psihologie

Facultatea de Filosofie, Belgrad

zkrnjaic@f.bg.ac.rs

Perspective pentru dezvoltarea supradotării într-o societate globală

Există diferite definiții ale globalizării și ele indică consecințele diferite ale procesului de globalizare. Câteva definiții ale globalizării se ocupă mai mult de oportunitățile pe care globalizarea le oferă și de laturile sale pozitive, iar unele, în principal, se ocupă cu riscurile și pericolele pe care le generează. În orice caz, în ciuda faptului că globalizarea este un proces controversat, inevitabil, dinamic complicat și complex, proces care are mai multe aspecte (economice, politice, culturale,...). Consecințele globalizării sunt multiple și diverse, precum și problemele globale ale societății și, ca atare, multe dintre ele pot fi abordate și rezolvate doar la nivel global.

Procesul de creștere a globalizării străbate în moduri diferite activitățile de zi cu zi, creșterea copiilor și tinerilor, educația, cerințele și activitățile profesionale, modalitățile de organizare și petrecerea timpului liber, formează o serie de cereri care sunt plasate în fața omului modern, oferă o gamă de posibilități, stabilește anumite limite, ridică o serie de întrebări și preocupări și afectează mediul general și de viață.

Examinarea supradotării și a dezvoltării sale înseamnă și luarea în considerare a supradotării în contextul globalizării prin procesul de înțelegere a posibilelor implicații ale globalizării asupra dotării, la înțelegerea și dezvoltarea supradotării și oportunităților și modelelor pentru încurajarea ei. Globalizarea are un număr de implicații importante, atât pentru înțelegerea și definirea supradotării, cât și pentru identificarea, stimularea și exprimarea supradotării și evaluarea supradotaților și talenților, precum și contribuția adusă societății.

Există multe provocări și oportunități pentru dezvoltarea supradotării pe care le rulează și oferă globalizarea. Unele dintre provocările relevante ale globalizării sunt:

- dezvoltarea dramatică a telecomunicațiilor globale, în special pe internet, prin satelit și a comunicațiilor telefonice, dezvoltarea infrastructurii și creșterea fluxului de date;

- mobilitate sporită a persoanelor, fluxul de mărfuri, idei, date, și în special mobilitatea studenților și a cadrelor didactice;

- creșterea rolului educației, cercetării și inovării ("triumfiul cunoașterii"), care joacă un rol-cheie în gestionarea provocărilor globalizării și dezvoltarea societății cunoașterii ("societatea cunoașterii");

- globalizarea culturii ca întâlnire a diferitelor culturi ale lumii;

- internaționalizarea, care se referă la creșterea, interacțiunea și interdependența oamenilor și instituțiilor din lume;

- accelerarea timpului și scurtarea distanței la nivel planetar, precum și importanța crescândă a eficienței ca un criteriu de succes la diferite niveluri și eficiența ca unul dintre indicatorii de genialitate;

- o organizare mai eficientă a muncii, care necesită activități specializate și care are implicații;

- nevoia de implicare a tinerilor în societate și facilitarea dezvoltării unor mecanisme de instituționale pentru participarea activă a persoanelor tinere;

- creșterea necesității de stimulare și dezvoltare a gândirii critice și a relației critice a indivizilor, în special tinerii, în conformitate cu informațiile, mass-media, diverse conținuturi, fenomene în mediul înconjurător și așa mai departe.;

- creșterea necesității de stimulare și dezvoltare a creativității și a inițiativei;

- necesitatea dezvoltării flexibilității și toleranței indivizilor ca trăsătură importantă a vieții moderne;

Provocările prezentate ale globalizării, justificarea, posibilitățile și limitările acestora ar trebui să fie considerate critic, având în vedere implicațiile pe care le au în dezvoltarea, relevarea și utilizarea supradotării.

Zora Krnjaic

Institute of Psychology

Faculty of Philosophy, Belgrade

zkrnjaic@f.bg.ac.rs

Prospects for Development of Giftedness in Global Society

There are numerous definitions of globalization and they imply different consequences of globalization process. Some of them are more oriented towards opportunities that globalization provides, and others place more stress on risks and hazards it involves. In any case, not only is globalization a controversial process, but is also an inevitable, dynamic and multi-complex process that has various aspects (economic, political, cultural...). Consequences of globalization are manifold and diverse, and problems of global society are global, and as such, many of them, can be tackled and solved only at global level.

Ever-expanding globalization process shapes living conditions, everyday activities, growing up (the growth of children and youth), education, professional requirements and activities, ways of organizing and conducting free time. This process provides a range of possibilities, but also sets some limits and restrictions, and also raises a number of questions and concerns. Generally, process of globalization affects the overall life and environment.

When we consider giftedness and its development, it means that we also have to put into consideration giftedness in the context of globalization. More precisely, we are considering giftedness through the process of understanding the possible implications of globalization on giftedness, influence on its development and the opportunities and models for its encouragement. In general, globalization has a number of significant implications, both for understanding and defining giftedness, but also for its identifying, encouraging and expressing.

There are numerous challenges and possibilities for developing giftedness initiated and provided by globalization within its context. Some of them are:

- dramatic development of global telecommunications, most of all the Internet, communication satellite and telephony, the development of infrastructure and increased data circulation;
- growing mobility of people, flow of goods, ideas, data, and particularly mobility of students and teachers;
- the increasingly important role of education, research and innovation (“knowledge triangle”) that play a key role in handling the challenges of globalization and the development of knowledge society
- globalization of culture as a meeting point of world cultures;
- internationalisation related to ever-increasing interconnectedness and interdependence of people and institutions in the world;
- acceleration of time and shortening the distance at planetary level and the increasing significance of efficiency as a criterion of success on different levels;
- a more efficient organisation of work which requires specialised occupations;
- ever - increasing need for recruiting an individual and their activity (taking active part in society, critical attitude, creativity, proactiveness...)
- ever - increasing need for stimulation and development of critical thinking, particularly young people towards the information, media, diverse amenities, events in the environment, etc.
- ever – increasing need for encouraging and developing inventiveness and activity
- necessity for building up flexibility and tolerance of individuals to uncertainty that is important characteristic of modern life

Challenges of globalization process, their justification, possibilities and restrictions should be critically reviewed considering their implications on the development, demonstration and the use of giftedness.

Prof. dr Šefika Alibabić
Filozofski fakultet, Beograd
s.alibabic@gmail.com

Neformalnim obrazovanjem do izvrsnosti na poslu – aktuelan globalizacijski trend

Današnje globalizacijske vizije su sadržane u konceptima društva znanja i ekonomije zasnovane na znanju. Put ka takvim globalizacijskim vizijama trasira filozofija celoživotnog obrazovanja i učenja kao konceptualna osnova obrazovnih politika koje promovišu jedinstvo svih strategija obrazovanja – formalnog, neformalnog i informalnog. Ključni potencijal za ostvarivanje globalizacijskih vizija je kompetentnost zaposlenih (i kompetentnost organizacija) koja vodi ka izvrsnosti na poslu. Koreni izvrsnosti jesu u kompetenciji, ali mogu biti i u ambiciji, upornosti, interesovanjima, motivaciji, a pre svega u talentu koji se često i ne prepoznaje u toku formalnog obrazovanja, odnosno inicijalnog pripremanja za profesiju. U takvim slučajevima buđenje i razvoj talenta, razvijanje kompetencija i postizanje izvrsnosti, omogućavaju programi neformalnog obrazovanja zaposlenih. Upravo iz navedenog konteksta je proistekla i naša istraživačka namera – u okviru studije slučaja kao metodološkog modela sagledati značaj i ulogu neformalnog obrazovanja (oblika, programa/sadržaja, andragoško-didaktičkih postupaka) u postizanju izvrsnosti na poslu. Opšti zaključak zasnovan na istraživačkim nalazima promovise neformalno obrazovanje usmereno na postizanje izvrsnosti na poslu kao aktuelan globalizacijski trend.

Ključne reči: neformalno obrazovanje, izvrsnost, talenat, kompetentnost, globalizacija.

Šefika Alibabić
Philosophical Faculty, Belgrade
s.alibabic@gmail.com

Through Informal Education towards a Job Excellence – a Current Globalization Trend

Today's global visions pertain to the concepts of knowledge society and knowledge based economy. The way towards these globalization visions is determined by the lifelong education and lifelong learning philosophy as the conceptual basis of education policy which promote the unity of all educational strategies – formal, informal and non-formal. The key potential

for achieving these globalization visions is employees' competence (and organizational competence), which leads to job excellence. The roots of excellence are in the competence, but can also be in ambition, persistence, interests, motivation, and before all in the talent which is often not recognized during the formal education (initial professional training or preparation). In these cases the awakening and developing talent, competence developing and achieving job excellence are possible through the informal education programmes for the employees. Our research intention comes precisely from this mentioned context – to investigate the role and significance of informal education in achieving job excellence through a case study as a methodological model (the form, program/content and andragogical-didactical techniques of informal education). The general conclusion, based on research results, promotes informal education directed towards achieving job excellence as a current globalization trend.

Key words: informal education, excellence, talent, competence, globalization.

dr Milica Andevski

Filozofski fakultet, Novi Sad
andevski@ff.uns.ac.rs

dr Dušan Ristić

Fakultet za menadžment, Novi Sad
ristic@famns.edu.rs

Globalizacija – konzumerizam protiv mogućnosti izbora

Globalizacija nije ništa novo. Oduvek smo je imali, sada se čini da predugo traje, ili još tužnije da joj nema kraja ... Danas se ona reflektuje u borbi za globalno zajedništvo i ostvarenje najveće radosti ekonomske globalizacije – što više istog (gazda je samo zamenio vojnu uniformu italijanskim odelom i Ericssonovim mobilnim telefonom...).

Jedino izvesno u globalizaciji je ideja kako neko drugi brine o tvojoj sudbinu, umesto tebe samog, i naravno pod uvek prihvatljivim parolama „Ako daš čoveku ribu, nahranio si ga za jedan dan. Ako ga naučiš da lovi ribu, nahranio si ga zauvek“, i tako, principom doživotnog učenja stalno dobijamo „lekcije iz ribolova“. Osim primenljivih i funkcionalnih znanja na seminarima o radnim i ljudskim pravima izgubili smo osnovno načelo građanskog društva: da ljudi sami treba da vladaju sobom. Stanovnici smo novog markiranog sveta, iznad robe i proizvoda je proizvodni logo, identitet marke koji osvaja i deluje na javnom i na individualnom prostoru, na

institucije škole, identitet mladih. Robne marke danas su postale najbolje i najveće obrazovno sredstvo na svetu.

Gde su ovde daroviti i posebni pojedinci ? Možda će pomalo ličiti na Tezeja koji sledi svoju nit dok ulazi u Minotaurov lavirint, ali to je jedini način, da ostanu svoji, da ne pristanu na kodekse međunarodne arene konzumerizma, da zadrže nešto lično, nešto iznad globalnog građana, globalnog prava, globalne odgovornosti. Mogu li oni podsticati otpor protiv nove vrste korporativno-medijskog ropstva, mogu li razotkriti posledice globalističke ekonomije, pojasniti sve one, naoko neprimetne promene koje čine suštinu i naličje globalnih svetskih tokova ?

Ključne reči: globalizacija, konzumerizam, logo, obrazovanje.

Dr Milica Andevski, Full Professor

Faculty of Philosophy, Novi Sad

Dr Dušan Ristić, Full Professor

Faculty of Management, Novi Sad

Globalization – Consumerism against the Possibility of Choice

Globalization is not something new. We have always had it, now it seems that it lasts too long, or even sadder, that it has no end ... Today, it is reflected in the struggle for global unity and the achievement of the greatest happiness of economic globalization - the more of the same (the boss has just replaced a military uniform with the Italian suit and Ericsson mobile phone ...).

The only thing certain in globalization is the idea that someone else takes care about your destiny for you, of course, hidden behind everlasting acceptable slogan 'If you give a fish to a person, you will feed him only for a day. If you teach him to catch fish, you feed him forever'. Accordingly, the principle of the lifelong learning continuously gives us "the fishing lessons". In addition to the applicable and functional knowledge in seminars on labour and human rights, we have lost the basic principle of the civil society: that people themselves should rule themselves. We are residents of the brand new world, where the product logo is more worthy than goods and products, and where the brand identity spreads and acts on public and individual space, influencing the institution of school and the identity of young people. Brands today have become the best and the biggest educational device in the world.

Where are talented and special individuals here? It may look a bit like Theseus who follows his thread while entering the Minotaur maze, but that

is the only way to be on one's own, not to accept codes of the international arena of consumerism, and keep something personal, something beyond the global citizen, global rights, and global responsibility. Can they encourage resistance against a new type of the corporate-media slavery? Can they reveal consequences of the global economy, and clarify all those apparently unnoticeable changes which make the core and the reverse side of the global world trends?

Key words: globalization, consumerism, logo, education.

Zoran Avramović

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

zoran.a@sezampro.rs

Лице и наличје глобализацијске даровитости

У раду се најпре указује на појмовну разлику између глобализације и глобализма. Глобализација је један противречан процес савременог светског друштва а идеолози глобализма се труде да овај процес представе као безалтернативан. У средишту концепта глобализма је ширење слободног светског тржишта и демократије као јединопрохватљивог поретка. Такав модел светског друштва погодује најразвијенијим државама света. У идеологији глобализма централно место заузима стална тежња за економским растом (ширењем). Образовање је основна полуга глобалистичке економије. У складу са теоријом о друштву знања (Петер Дракер) подстиче се специјалистичко знање. За глобализам су пожељни таленти из информационих технологија и природних наука (биомедицина), а мање они из социјално-хуманистичких знања и уметности. Примарна брига за људске ресурсе није усмерена само према унутардржавном образовању и даровитим ученицима и студентима, већ и према иностраним кадровским потенцијалима. Материјалне могућности најразвијених држава омогућавају довођење даровитих из неразвијених друштава. Глобализам је оголио «лов на таленте» и тако суочио друштва на периферији савременог капитализма да се боре за своје даровите ученике и студенте. Постваља се питање улагања у даровите и њихових резултата у другим државама. У раду се разматрају могућна решења овог проблема.

Кључне речи: глобализам, специјалистичко знање, даровити, неразвијена друштва

Zoran Avramović

Institute for Educational Research, Belgrade

Face and Reverse of Globalization Giftedness

The paper first points to the conceptual difference between globalisation and globalism. Globalisation is a contradictory process of the contemporary global society and ideologists of globalism endeavour to present this process as the one without an alternative. The essence of the concept of globalism is the expansion of free global market and democracy as the only acceptable order. Such a model of global society is convenient for the most developed world countries. In the ideology of globalism the central place is given to the constant endeavour for economic growth (expansion). Education is the basic driving force of globalist economy. In accordance with the theory of knowledge society (Peter Drucker), specialised knowledge is encouraged. The talents in information technologies and natural sciences (biomedicine) are more desirable for globalism than those in the field of humanities and arts. Primary care for human resources is not only oriented towards intra-state education and gifted pupils and students, but also towards foreign personnel potentials. Financial possibilities of the most developed countries enable them to bring the gifted from underdeveloped societies. Globalism has exposed “the hunt for talents” and thus faced the societies on the periphery of contemporary capitalism with the fight for their gifted pupils and students. There arises the question of investing in the gifted and their results in other countries. This paper studies the possible solutions to this problem.

Key words: globalism, specialist knowledge, gifted, underdeveloped societies.

Prof. dr. Marjan Blažič

Pedagoška fakulteta Ljubljana, Slovenija

marjan.blazic@guest.arnes.si

Vloga intelektualnega kapitala v pogojih globalizacije

Epistemologija pojma globalizacija nas usmeri v zgodovinski kontekst. Nekateri razumejo globalizacijo kot zgodovinski proces, ki traja že več tisočletij, drugi jo postavljajo v čas renesanse in velikih geografskih odkritij, tretji v čas vzpostavljanja svetovnega trga in oblikovanja globalne ekonomije, četrti pa v začetek informacijsko-komunikacijskega obdobja. Vsekakor pa je beseda globalizacija v zadnjih desetih letih pogosto

uporabljena beseda v povezavi z ekonomijo, sociologijo, kulturo in teorijo izobraževanja. Nekateri avtorji razpravljajo o globalizaciji kot o vzroku in posledici, ki sta v nenehnem gibanju in prepletanju, drugi pa jo razumejo kot novo paradigmo, s katero je mogoče pojasniti večino družbenih dogodkov.

Vendar pa globalizacije ne moremo razumeti izključno kot ekonomsko kategorijo, ker v njej lahko prepoznamo politično, socialno, andragoško, antropološko, kulturno, ekološko in tehnološko komponento, ki pa jih je pogosto težko jasno razmejiti. Razprave so se razširile na družbene procese, v okviru teh pa tudi na področje izobraževanja kot najpomembnejšo določilnico intelektualnega kapitala. Sintagmo intelektualni kapital povezujemo s pojmi, kot so znanje, informacije, ustvarjalnost, inovativnost, ideje, spretnosti in zdravje posameznikov. Ta kapital je daleč najpomembnejša oblika kapitala in glavni vir konkurenčne prednosti v ekonomiji znanja v sodobnih gospodarstvih, saj so gospodarski uspehi odvisni predvsem od predhodnih intelektualnih dimenzij kasnejših produkcijskih procesov. Večina raziskovalcev meni, da bi tehnologija lahko bila gonilna sila modernega gospodarstva, še posebej tehnološko naprednega sektorja, vendar pa gorivo zagotovo predstavlja intelektualni kapital, v okviru katerega ima skupina nadarjenih posameznikov posebno mesto.

Ključne besede: intelektualni kapital, globalizacija, nadarjeni, izobraževanje, konkurenčna prednost, postmodernistični pristop

Prof. Dr. Marjan Blažič

Faculty of education, Ljubljana, Slovenia

The Role of Intellectual Capital under Conditions of Globalization

The epistemological meaning of globalization directs us towards a historical context. Some understand globalization as a historical process that has been ongoing for thousands of years; others place it in the renaissance time period of great geographical discoveries; yet others in the time frame of global markets and creating global economies, while others place it at the onset of the information-communication era. Certainly, the word globalization in the past decade has been frequently used as a term in the fields of economy, sociology, culture, and theory of education. Some authors discuss globalization as a cause and effect that are in constant motion and entwined; others understand it as a new paradigm that explains most social events.

However, globalization cannot be understood solely as an economic category, because in it we can notice political, social, andragogical, anthropological, cultural, ecological and technological components that are frequently quite difficult to separate. Discussions have spread towards social processes and within these also into the area of education as an important determiner of intellectual capital. The syntagma of intellectual capital is connected with terms such as: knowledge, information, creativity, innovation, ideas, abilities and health of individuals. This type of capital is by far the most important form of capital and the main source of competitive advantage in the economy of knowledge within contemporary economies. Moreover, business successes are dependent especially upon predetermined intellectual dimensions of post-production processes. Most researchers believe that technology could be the main force of contemporary economies especially in technologically advanced sectors; however, it is certain that fuel represents intellectual capital within which a group of talented individuals have a special place.

Key words: intellectual capital, globalization, gifted, education, competitive advantage, postmodern approach

Blanka Bogunović, Jelena Dubljević, Nina Jovanović

Fakultet muzičke umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

bbogunovic@rcub.bg.ac.rs

Muzički darovito dete: epilog

Potencijal muzički darovitog deteta tokom razvoja prerasta u kapacitet umetnički oformljene ličnosti. Tada se, u velikom broju slučajeva, darovitost/kreativnost preusmerava iz domena, prvenstveno, ličnog ispoljavanja u domen obrazovanja, negovanja i podsticanja novih generacija darovitih. Sagledavajući dugoročno razvoj talenta, od trenutka kada je uočen do trenutka kada se odrasla osoba suočava sa neophodnošću da se integriše u profesionalne muzičke i životne tokove, pitamo se, da li obrazovanje, a pre svega vaspitanje mladih talenata, obezbeđuje potrebna znanja i veštine? Da li ishodi obrazovanja darovitih imaju "ekološku valjanost" i obezbeđuju mogućnost adaptacije na različite zahteve i uslove rada u savremenim, promenljivim društvenim uslovima? Da li obrazac stalnog vežbanja, učenja, napredovanja i stremljenja ka visokim ciljevima, vaspitavan tokom mnogih godina školovanja, opstaje i u profesionalnom periodu života? Da li pospešuje "doživotno usavršavanje" i obezbeđuje

fleksibilnost u prilagođavanju tržišnim okolnostima? Odgovore na ova i druga pitanja tražili smo u okviru *eksplorativnog istraživanja* kojim smo ispitivali očekivanja, stavove i vrednosne procene samih muzičara o muzičkom obrazovanju talenata. Imali smo za *cilj* da ispitamo: (1) činioce, koji prema mišljenju muzičara, doprinose sticanju kompetencija za pedagoški, izvođački i stvaralački rad; (2) efikasnost ishoda visokog obrazovanja muzički darovitih; (3) i stepen lične i profesionalne (samo)ostvarenosti u postojećem društveno-ekonomskoj situaciji. *Uzorak* čini 120 ispitanika različitog uzrasta i profesionalnog profila – učenici i nastavnici srednje muzičke škole i studenti i profesori Fakulteta muzičke umetnosti. *Upitnik* je konstruisan za potrebe istraživanja, *obrada* podataka izvršena je kvantitativnom i kvalitativnom analizom. Istraživanje je u toku, preliminarni rezultati potvrđuju relevantnost ispitivanog problema.

Ključne reči: muzička darovitost, ishodi muzičkog obrazovanja, kompetencije, "doživotni razvoj".

Blanka Bogunović, Jelena Dubljević, Nina Jovanović

Faculty of Music Art, University of Belgrade

bbogunovic@rcub.bg.ac.rs

Musically Gifted Child: an Epilogue

Potential of the musically gifted child ascends during development into a capacity of artistically formed person. And then, in many cases, giftedness/creativity is diverted from, primarily, the domain of personal expression to the domain of education, nurturing and stimulating of new generations of gifted children. Considering long-term talent development, from the moment of recognition to the time, when, as an adult he/she is confronted with demands of integration in professional and live streams, we wonder: does music talents education assure necessary knowledge and skills? Do outcomes of education for gifted have "ecological validity" and create possibilities for them to accommodate on diverse demands and working conditions in contemporary, changeable social circumstances? Does pattern of permanent practice, progress and aspirations towards high goals, thought during many years subsist in the professional life period? Does it maintain "long life learning" and keep up flexibility in readjustment in the context of new job market demands? Answers on these and other questions, we were looking through *exploratory research*, with intention to depict attitudes, expectations from and evaluations of

specialized music education, perceived from musicians' point of view. Our *aims* were to investigate: (1) factors that, according to musicians' perspective, contribute to teaching, performing and/or creative work competence acquirement; (2) efficiency of high music education outcomes; (3) and the degree of personal and professional self-actualisation in the present socio-economical situation. The *sample* consisted of 120 different age and professional profile musicians – music high school pupils and teachers and students and teachers of the Faculty of Music Art. *Questionnaire* is made for this research and quantitative and qualitative *statistical analysis* was performed. Exploration is in progress, and *preliminary results* confirm relevance of the research problem.

Key words: musical giftedness, specialized music education outcomes, competencies, "long life learning".

Др Жана Бојовић

Учитељски факултет, Ужице

rzjzboj@ptt.rs

Место даровитих у процесу глобализације

У раду се покушава, кроз одређење појма глобализације као релативно новог појма, одредити место и улога даровитих ученика у процесу стварања глобалног друштва.

Ако се глобализација схвати као сложен друштвени процес у оквиру којег доминира настојање да се уједини човечанство у „светско друштво“ онда можемо очекивати и утицај глобализације на све области људског живота са посебним нагласком на сферу васпитања и образовања, а посредно и на развој даровитих ученика.

У том контексту разматрали смо место и улогу даровитих ученика у процесу стварања јединственог образовног, културног, економског и политичког пространства и то са два аспекта: аспекта предности које доноси глобализација али и аспекта последица које настају са глобализацијом.

Кључне речи: глобализација, васпитање, образовање, даровити.

Zana Bojovic, PhD

Teacher-training Faculty of Uzice

The Place of the Gifted Pupils in the Process of Globalization

The paper attempts to certify, by determining the concept of globalization as a relatively new concept, the place and the role of the gifted pupils in the process of making a global society.

If globalization is understood as a complex social process that attempts to unite the mankind in a “world society”, then it is only natural to expect the influence of such process on all areas of human life, especially on the area of education and, through it, on the development of the gifted pupils.

In that context, we considered the place and the role of the gifted pupils in the process of making a unique educational, cultural, economic and political space from two aspects: the aspect of benefits brought by the process of globalization, and also from the aspect of the consequences which the same process will produce.

Key words: globalization, education, gifted pupils.

Adrijan Božin

a.bozin@gmail.com

Viorika Paser

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Vršac

Razvoj darovitosti i globalizacija

U ovom radu biće razmotren odnos između procesa globalizacije i razvoja darovitih. Naime, postavlja se pitanje da li postoje i koji su efekti globalizacije na razvoj darovitosti? S jedne strane, u društvima zahvaćenim globalizacijom sve lakša dostupnost informacija putem sredstava za brzu komunikaciju, novi i intenzivniji oblici međunarodne razmene i saradnje mogu da imaju pozitivne efekte na razvoj darovitih. S druge strane, za globalizaciju je karakteristična tendencija ka homogenizaciji različitih kultura. Imajući to u vidu, kao i poznatu činjenicu da socio-kulturni faktori utiču na razvoj, može se postaviti pitanje da li globalizacija (posmatrana sa stanovišta promena u socio-kulturnim faktorima razvoja) ima i negativne efekte na razvoj darovitih. U cilju rešavanja ovog i sličnih problema, najpre će biti prikazana osnovna saznanja o razvoju darovitih do kojih se došlo u okviru psihologije darovitosti. Nakon toga sledi pojmovno određivanje

globalizacije i analiza različitih shvatanja i istraživanja ovog procesa u okviru sociologije i antropologije. Na kraju, biće izvršena integracija rezultata ove analize i saznanja o socio-kulturnim faktorima razvoja darovitih.

Ključne reči: razvoj darovitosti, socio-kulturni faktori razvoja, globalizacija, homogenizacija kultura, kulturološki tokovi.

Adrijan Božin

Viorika Paser

Preschool Teacher Training College, Vrsac

Development of Giftedness and Globalization

In this paper the relationship between globalization process and development of giftedness will be considered. Namely, the question is whether globalization has some effects on the development of giftedness and which are those effects? On one hand, in societies taken by globalization easier access to informations using modern technology, new and intensive forms of international exchange and cooperation can have positive effects on the development of gifted. On the other hand, globalization tends to homogenize different cultures. Having that in mind and the well-known fact that socio-cultural factors have influence on the development, we can ask the question whether globalization (from the point of view of changes in socio-cultural factors of development) has also negative effects on the development of gifted. In order to find appropriate answers to this and similar questions, some relevant findings about the development of the gifted from the domain of psychology of giftedness will be reviewed. After that, globalization will be conceptualized and different sociological and anthropological opinions about and investigations of this process will be analyzed. In the final section, the results of this analysis and the findings about the socio-cultural factors of development of gifted will be integrated.

Key words: development of giftedness, socio-cultural factors of development, globalization, homogenization of cultures, cultural flows.

Zorica Cvetanović
Učiteljski fakultet, Beograd
zorica.cvetanovic@uf.bg.ac.rs

Перцептивна структура и говор даровитих у процесу глобализације

Говор даровитих, усмени и писмени, одликује се сликовитим језичким изразом. Промисљено подстицање и развијање даровитих за овај вид изражавања у будућности доводи до бољег личног успеха посебно у пословима који захтевају усмену и писану реч. Приказати одређену садржину у говорној форми на оригиналан и креативан начин припрема је за деловање у друштву у коме се информације брзо преносе. У таквом глобализованом друштву знања потребно је усмерити оне који своје знање обликују у усменој и писаној форми боље од осталих. Један од основних начина за подстицање и усмеравање даровитих је стицање широког корпуса знања, богаћење лексике и увођење у технике говорења и писања у току школовања. Процес глобализације утиче на даровите. Он утиче на њихову перцептивну структуру као и на њихов говор. Посебно се издвајају глобални *обрасци* (енг. patterns) као прихватање нових вредности и стварање уобичајеног понашања на глобалном нивоу који утичу на даровите више него на остале. Глобалне слике и узори постају, више од локалних, доминантни у мишљењу и изражавању даровитих. Средства масовне комуникације заузимају изузетно место у процесу глобализације. Основа ове комуникације су слика и говор и они веома утичу на перцептивну структуру и говор даровитих. У раду ће бити приказан утицај глобализације, посебно глобалних образаца и медија, на развијање говора даровитих.

Кључне речи: даровити, језик, говор, писање, перцептивна структура, глобализација, глобални обрасци, медији.

Zorica Cvetanović
Teacher Training Faculty Belgrade

Perceptive Structure and Speech of the Gifted in the Process of Globalization

The speech of the gifted, spoken and written, is characterized by a descriptive language expression. Purposeful encouragement and development of the gifted for this form of expression leads to a better

personal success especially in the jobs that put emphasis on an oral and written word. Presenting a specific content in an oral form in an original and creative way is preparation for performing in society where information spreads fast. In such globalized society of knowledge it is necessary to direct those who in an oral and written form shape their knowledge better than the others. One of the basic ways for encouraging and directing the gifted is gaining a wide corpus of knowledge, enriching their lexis and introducing them to the techniques of speaking and writing during their education. The process of globalization influences the gifted. It influences their perceptive structure as well as their speech. It is important to emphasize global patterns i.e. accepting new values and establishing common patterns of behaviour that influence the gifted more than the others. Global images and models become, more than the local ones, predominant in the way of thinking and expressing of the gifted. The base of mass communication is a picture and speech and they have a great influence on the perceptive structure and speech of the gifted. This paper will show the influence of globalization, especially global patterns and the media on further development of speech of the gifted.

Key words: the gifted, language, speaking, writing, perceptive structure, globalization, global patterns, the media

Dr Eudен Činč

eugencinci@gmail.com

Visoka škola strukovnih studija

za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac

Umetnički izraz i realnosti globalizacije

Kada govorimo o implikacijama darovitosti i kreativnog delovanja, uviđamo da direktne i indirektne posledice procesa globalizacije, u njenom savremenom shvatanju, nezaobilazno i dosta snažno zahvataju i polje umetničkog stvaranja, donoseći pristupe koji se bitno razlikuju u odnosu na prošlost. Tretiranje umetničkog čina kroz prizmu tržišnog vladanja, samo stvaralaštvo kao prostu zabavu, a umetničko delo kao „robu,, , samo je jedna od posledica koje donosi težnja ka sveobuhvatnom globalnom društvu. Rad skreće pažnju na ovakve tendencije, na institucionalne algoritme koji već vladaju u zapadnim zemljama, tražeći načine za najpovoljnije ophođenje prema globalističkoj i tržišnoj realnosti.

Ključne reči: vizija, umetničko delo, tržište, profitabilnost, učinak.

Dr Eudjen Cinc
Preschool Teacher Training College, Vrsac

Artistic Expression and Globalization Realities

When we talk about the implication of giftedness and creative work, we see that both direct and indirect consequences of globalization process inevitably and powerfully refer to the field of artistic creation, bringing up the approaches significantly different from those in the past. The treatment of artistic work through the prism of market principles, seeing creativity as mere entertainment, artistic work as goods, is only one of the consequences brought by the aspiration towards global society. The paper draws reader's attention to these tendencies, to institutional algorithms already ruling in the western countries, searching for ways for the best possible attitude towards global and market reality.

Key words: vision, artistic work, market, profitability, performance.

Мирко Дејић, Учитељски факултет, Београд
mdejic@panet.rs

Саво Тебић, Висока струковна школа, Зрењанин

Стратегије рада са математички даровитом децом у свету и код нас

Брига о даровитој деци широм света је разнолика и креће се од непостојања програма за надарену децу у Јапану и Скандинавским земљама, преко селективног одабира, какав је случај рецимо у САД, до масовног допуштања деци да одаберу сама себе за бројне курсеве за талентовану децу у Кини. Облици и стратегије рада такође зависе од схватања да су "сва деца подједнако даровита", како се схвата на Истоку, или "само нека деца имају потенцијал", како се схвата на Западу. Ипак, независно од наведених разлика, широм света стратегије рада са даровитом децом се и поклапају у појединим сегментима, а сједињују на међународним такмичењима. Циљ рада је да изнесемо неке познате и мање познате моделе рада са даровитима и талентованима за математику широм света, извршимо поређење са стратегијама рада у нашој земљи и усвојимо корисне идеје и искуства. У раду приказујемо стил, организацију и успешност рада неких

главних центара, као и нове, иновативне приступе у раду неких мање познатих центара. Укратко ће бити приказане и неке стратегије рада са математички надареном децом код нас.

Кључне речи: даровитост, стратегије, програми, селекција даровитих, стране земље

Mirko Dejić, Teacher Training Faculty, Belgrade
Savo Cebić, Professional College, Zrenjanin

Strategies of Work with Children Gifted for Mathematics in the World and in our Country

Care about gifted children all over the world is different and varies from non-existence of programmes for gifted children in Japan and Scandinavian countries, through selective choice, such as in the USA, to mass permission to children to choose by themselves numerous courses for gifted children in China. Forms and strategies of work also depend on conception that "all the children are equally gifted", as it is understood in the East, or "some children only have potentials", as understood in the West. However, independently of the stated differences, the strategies of work with gifted children all over the world do coincide in some segments, and merge at international competitions. The aim of this work is to present some well-known and less known patterns of work with children gifted and talented for mathematics all over the world, to compare their work strategies with ours and adopt useful ideas and experiences. The style, organization and successfulness of some main centres, as well as some new, innovative approaches in the work of some less known centres are presented in this paper. Some strategies of work with children gifted for mathematics in our country will also be presented briefly.

Key words: Gift, strategies, programmes, selection of the gifted, foreign countries.

Vladimir Džinović
vdzinovic@rcub.bg.ac.rs

Slavica Maksić
smaksic@ipise.org.rs

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Daroviti između samoostvarivanja i profitabilnosti u društvu znanja

U radu se razmatra položaj darovitog pojedinca u globalizovanom društvu, obeleženom rastućim značajem kompetentnosti i obrazovanja. Najznačajniji globalni procesi u obrazovanju rezultat su preovlađujućeg shvatanja da je performativnost najvažnija odlika znanja, što u prvi plan stavlja njegovu primenljivost. U uslovima sve veće ekonomske važnosti znanja, kada su informacije široko dostupne i lako razmenjive, znanje više nije privilegija visoko razvijenih privreda. Tako, davanje kreativnih rešenja postaje glavni „resurs“ u borbi za konkurentnost i zaradu. Uključivanje kreativnih pojedinaca u razvojne planove organizacija i pretvaranje njihovih inovacija u profitabilne projekte predstavljaju ključne ciljeve i vrednosti poslovne filozofije budućnosti. U tom smislu, društvo „šalje poruku“ darovitim i kreativnim pojedincima da su vredni i da imaju priliku da se izbore za povoljan položaj u globalnoj raspodeli kapitala i moći. Ipak, povećani značaj kreativnosti u globalnoj ekonomiji nosi rizik da se kreativni pojedinci svedu na nivo kreatora visoko profitabilnih inovativnih rešenja, čime bi bila zanemarena potreba ovih pojedinaca da svojoj darovitosti pripisuju lični smisao i usklade je sa drugim važnim životnim ciljevima, vrednostima i očekivanjima. Takođe, „ekonomizacija“ darovitosti otežava pojedincima da postavljaju pitanja u vezi sa svrhom i etičnošću upotrebe njihove kreativnosti, što ih može pozicionirati kao „dragocena oruđa“, a ne kao autonomne i društveno odgovorne ličnosti.

Ključne reči: darovitost, kreativnost, inovativnost, društvo znanja, profitabilnost.

Vladimir Džinović
Slavica Maksić

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

The Gifted: Between Self-Fulfilment and Profitability in Knowledge-Based Society

The paper explores the position of a gifted individual in globalized society, characterized by an increasing importance of competence and education. The most important global processes in education are a result of the predominant view of performativity as the most important characteristic of knowledge, with a focus on its applicability. Given the increasing economic importance of knowledge, where information is readily available and easily accessible, knowledge is no longer a privilege of highly developed industries. Therefore, providing creative solutions becomes the primary “resource” in the struggle for competitiveness and profit. The involvement of creative individuals in organization development planning and turning their innovations into profitable projects are the key goals and values of the business philosophy of the future. In this regard, the society is “sending a message” to gifted and creative individuals that they are valuable and that they have an opportunity to gain a favorable position in the global distribution of resources and power. However, the increased importance of creativity in global economy comes with a risk of reducing creative individuals to creators of highly profitable innovative solutions, thus ignoring these individuals’ need to give personal meaning to their giftedness and balance it with other important life goals, values and expectations. Also, the “economization” of giftedness makes it difficult for individuals to question the purpose and ethics of ways in which their creativity is utilized, which may position them as “valuable tools” rather than independent and socially responsible individuals.

Key words: giftedness, creativity, innovativeness, knowledge society, profitability.

Akademik Jovan Đorđević

Srpska akademija obrazovanja, Beograd

Proces globalizacije i kreativnost

Globalizacija (ili mondijalizacija) je višedimenzionalni proces koji se pojavio osamdesetih godina prošlog veka, a postaje sve dominantniji u našem veku. Odnosi se na ekonomski, politički, kulturni i obrazovni domen. Može se govoriti o nastanku univerzalne planetarne civilizacije sa odgovarajućim sistemom vrednosti. Dolazi i do globalizacije obrazovanja koje treba da postane praktično, primenljivo i da odgovara potrebama tržišta « znanje kao roba »). U takvoj koncepciji obrazovanja ne pominju se posebna svojstva ličnosti (kreativnost i dr.) i nastojanje da se razvijaju njena različita svojstva i potencijali.

Bolonjski proces, kao poseban oblik globalizacije, izražava duh anglo-američkog pragmatizma, insistira na specijalizovanom znanju, bez širih teorijskih sagledavanja, neophodne sinteze i dubljeg razumevanja celine, kako bi se zadovoljili zahtevi i potrebe tržišta, industrije i proizvodnje, i formirali konformistički pojedinci i građani.

Savremene teorije i shvatanja o intelektualnom vaspitanju ne odnose se samo na probleme intelektualnog razvoja, već i na celovitije (« svestranije ») formiranje kako intelekta, tako i ličnosti i njenih različitih potencijala.

Razvoj pojedinca ne bi bio potpun ako ne bi sadržavao i stvaralaštvo, (kreativnost) kao komponentu ne samo intelektualnog već i ukupnog razvoja. Razvoj ne podrazumeva samo sticanje znanja već i aktivno učestvovanje u procesu usvajanja, prerade i primene znanja, kao i ulogu u razvoju samostalnog i kritičkog mišljenja.

Kreativnost se odnosi na pronalaženje novih rešenja, iskazivanja novih ideja i sagledavanja, što se prihvata kao nešto što ima socijalnu, duhovnu, estetsku, naučnu i terminološku vrednost. Kreativnost je vaspitna neophodnost, zahtev koji omogućava slobodno izražavanje i obogaćivanje individualnosti.

Autor ukazuje na ulogu, značaj i mogućnosti nastavnika u podsticanju stvaralačkog procesa u okviru obrazovanja, nastave kao kreativnog zanimanja, da podstaknu i omoguće kreativni proces.

Ključne reči: kreativnost, globalizacija, podsticanje.

Jovan Đorđević, Academician
Serbian Academy of Education, Belgrade

Globalization Process and Creativity

Globalization (or mondialization) is a multidimensional process appeared in the 1980ies to become all the more dominant in this century. It refers to economic, political, cultural and educational domain. We could talk about the appearance of universal planetary civilisation with a related value system. Thus we come to globalization of education which is to become practical, applicable and address the needs of market (knowledge as goods). Such concept of education does not recognise special personal features (creativity etc) and efforts to develop their different characteristics and potentials.

The Bologna process, as a special form of globalization, expresses the spirit of Anglo-American pragmatism, insisting on specialised knowledge, without broader theoretical considerations, necessary synthesis and deeper understanding of a whole, aiming at addressing the demands and needs of market, industry and productions while forming conformist individuals and citizens.

Contemporary theories and views on intellectual education refer not only to the problems of intellectual development, but also on the more comprehensive (versatile) formation of both intellect and personality, as well as its various potentials.

Development of an individual would not be complete if it did not encompass creativity as a component of not only intellectual but comprehensive development. Development does not imply only knowledge acquisition, but active participation in the process of acquisition, procession and application of knowledge, as well as a role in the development of independent and critical thinking.

Creativity refers to finding new solutions, expressing of new ideas and considerations, accepted as something having social, spiritual, aesthetic, scientific and terminological value. Creativity is educational necessity, a demand enabling free expression and enrichment of individuality.

The author points to the role, importance and possibilities of teachers in encouragement of creative process within education, teaching as creative profession, to encourage and enable creative process.

Key words: creativity, globalization, encouragement.

Ferbežer dr Ivan

Bistrica ob Dravi, Slovenija

Ivan.ferbezer@siol.net

Implikacije človekovih pravic na izobraževanje nadarjenih

V omenjenem referatu bomo govorili, s perspektive človekovih pravic, o problemih, ki obkrožajo testiranje in nediskriminacijsko politiko ter prakso identifikacije in edukacije nadarjenih učencev. Vsaka šola, ki prejema državna sredstva se mora zavedati zakonov o človekovih pravicah in učitelji morajo spremljati učne programe ter vse aktivnosti v zvezi s talenti, da bi se izognili različnih vrst diskriminacije.

Raznoliki nadarjeni učenci so pogosto pomanjkljivo zastopani v izobraževanju nadarjenih. Zato trditve o dejanski diskriminaciji in segregaciji pogosto obremenjujejo izobraževanje nadarjenih. V nekaterih primerih so razhajanja funkcija socialne neenakosti in socialne diskriminacije. Zato je potrebno preučiti identifikacijske instrumente, politike (koncepte) in postopke (metode), ki prispevajo k različnim neenakostim v izobraževanju nadarjenih. V identifikaciji talentov se morajo šole prizadevati izbrati kulturno senzitivne instrumente in ocenjevati učence v njihovem materinskem jeziku. Podobno, če služijo politike in postopki identifikacije in edukacije talentov kot ovire uresničevanja talentov iz določenih populacij, jih morajo šole modificirati. Šole morajo ocenjevati svojo etično odgovornost v izogib diskriminacije identifikacije in edukacije nadarjenih učencev.

Ključne besede: Identifikacija in edukacija nadarjenih, človekove pravice.

Dr Ivan Ferbežer

Bistrica ob Dravi, Slovenia

Ivan.ferbezer@siol.net

Implications of Civil Rights on Education of the Gifted

In this paper we discussed from the view point of civil rights the problems regarding testing and non-discriminatory policies and practice of identification and education of gifted pupils. Every school which receives states funding must be aware of civic rights laws and educators must monitor programs and activities to avoid discrimination.

Diverse gifted students are often under-represented in gifted education. Therefore, allegations of the facto segregation and discrimination are frequently charged at gifted education. In some instances, these discrepancies are a function of social inequities and discrimination. Therefore we must examine instruments, policies and procedures to determine how they contribute to inequities in gifted education. In identification school must make every effort to select culturally sensitive instruments and to assess students in their primary language. Likewise, if certain policies and procedures serve as barriers, school must modify them. School personnel must consider it their ethical responsibility to avoid discriminatory assessments, policies and procedures.

Key words: Identification and education of gifted, civil rights.

Olivera Gajić, Jovana Milutinović

Filozofski fakultet u Novom Sadu

nastava@ff.uns.ac.rs gajico@ff.uns.ac.rs cicakom@neobee.net

Vaspitanje umetnošću – emancipatorni potencijal u društvu znanja

U tekstu se podvlači značaj muzeja i međunarodnog naučnog partnerstva u promociji i valorizaciji regionalnog kulturnog nasleđa, kao preduslovu razvijanja svesti o civilizacijskom okviru kulturnih tekovina na globalnom nivou. Sa ciljem osmišljavanja, realizacije i evaluacije edukativnog programa radi približavanja dece muzejima, paralelno je u Italiji i Srbiji sprovedeno akciono istraživanje kojim je bilo obuhvaćeno 170 dece. Istraživački poduhvat, utemeljen u konstruktivistički teorijski okvir, odlikuje refleksivnost i triangulacija. Podaci su prikupljeni uz pomoć protokola participirajućeg posmatranja, likovnih radova dece, audio-vizuelnih zapisa i radnih listova. Refleksije sprovedenih aktivnosti i prikupljenih podataka dopuštaju autorkama teksta da, kao učesnice istraživanja, validiraju važnu ulogu muzeja kao mesta razvijanja svesti o kulturnoj baštini vlastite teritorije, veština i sposobnosti, socijalne i personalne konstrukcije značenja, te oblikovanja međunarodnog partnerstva. Istraživački nalazi potvrđuju da polje kvalitativnog obrazovnog diskursa, muzejima nudi respektabilnu perspektivu u pogledu povezivanja teorije i prakse, odnosno mogućnosti neposrednije primene naučnih rezultata u funkciji unapređivanja obrazovne prakse.

Olivera Gajić, Jovana Milutinović

Philosophical Faculty, Novi Sad

nastava@ff.uns.ac.rs gajico@ff.uns.ac.rs cicakom@neobee.net

Art Education – Emancipatory Potential in the Society of Knowledge

The paper underlies the importance of the museum and the international scientific partnership for the promotion and valorisation of regional cultural heritage, as a condition for developing greater awareness of civilizational framework of cultural inheritance at the global level. The goal of the action research that was carried out in parallel in Italy and Serbia and involved 170 children, was to devise, realize and evaluate an educational programme that would bring museums closer to children. Reflexivity and triangulation were used in this research endeavour based on constructivist theoretical framework. Upon reflection about the activities carried out and the data collected, the authors of this paper, as participants in the research, are able to validate several important roles of the museum, as the place that facilitates the development of an awareness of cultural heritage of one's own country, skills and capabilities, social and individual construction of meaning, as well as development of an international partnership. Research findings confirm that the field of qualitative educational discourse offers museums a respectable future in terms of linking theory and practice. In other words, museums will make possible a closer application of scientific results with the purpose of improving educational practice.

Victoria Gal

victoriagal_52@yahoo.fr

Camelia Ciobanu

ciobanucamelia19@yahoo.com

Visoka tehnička saobraćajna škola „Transilvania“, Kluž Napoka

Značaj refleksivnog pisanja za profesionalni razvoj

Da li su učenici spremni da se nose sa onim što im budućnost donosi kad napuste školu? Da li su u stanju da efikasno analiziraju, rezonuju i razmenjuju svoje ideje? Da li su pripremljeni za celoživotno učenje? Ovo su neka od pitanja koje oni koji vode obrazovne sisteme i odgovorni profesionalci, roditelji i učenici u školi uvek sebi postavljaju. Ovo je, takođe, i sociokulturni okvir interdisciplinarnog obrazovnog pristupa.

Interdisciplinarnost pretvara školu u mesto gde se odvija stvarno životno učenje i ponašanje dok učenika stavlja u autentičan kontekst korišćenja znanja i iskustava da bi odgovorio na različite realne životne probleme i izazove. Neposredan rezultat ovoga je činjenica da je to strategija kroz koju učenici mogu postati više motivisani da preuzmu odgovornost za svoje obrazovanje i napredovanje u školovanju. Druga prednost je da interdisciplinarnost nudi priliku da se sadržajima učenja priđe iz interkulturne perspektive i da se na taj način izgradi niz savremenih vrednosti i stavova.

Imajući na umu ovakav kontekst, rad ima za cilj da naglasi ulogu pisanja slobodnog sastava, odnosno eseja u procesu samo-otkrivanja učenikovog profesionalnog identiteta i motivacije za izbor karijere.

Victoria Gal

victoriagal_52@yahoo.fr

Camelia Ciobanu

ciobanucamelia19@yahoo.com

Technical-transportation professional college

TRANSYLVANIA CLUJ -NAPOCA

Interdisciplinary Learning and Reflective Writing in the Career Development

Are students ready to cope with what the future has in store for them when they leave school? Are they able to analyse, reason, and communicate their ideas effectively? Do they have the capacity and preparation for a lifelong learning process? These are some of the questions that educational systems leaders and professionals in charge, parents and school learners always ask oneself. This is also the socio – cultural background for an interdisciplinary educational approach. Interdisciplinarity changes school into a space of real life learning and behaving as it sets the learner within the authentic context of using their knowledge and experience to respond to different real life problems or challenges. An immediate outcome of this is the fact that it is a strategy through which learners can become more motivated to take on the responsibility for their education and progress in their studies. A second advantage is that interdisciplinarity offers an opportunity of approaching the contents of learning from an intercultural perspective, therefore building up a set of up- to- date values and attitudes.

Given the context, the present paper aims at emphasizing the role of free composition/ free essay writing in the process of self-discovery of the learners' professional identity and motivation for a career option.

Keywords: interdisciplinary learning, reflective writing, career development.

Akademik Grozdanka Gojkov

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača, Vršac

ggojkov@hemo.net

Doc. dr Aleksandar Stojanović

Učiteljski fakultet, Beograd

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača, Vršac

yvskatedrapp@hemo.net

Kreativne karakteristike kognitivnog stila i metakognicija darovitih

U radu se prezentuju nalazi eksplorativnog empirijskog istraživanja, radenog na uzorku od 40 učenika osnovne škole uzrasta od 11 do 15 godina, koji su na republičkom takmičenju iz matematike osvojili prvo ili drugo mesto (teritorija- južni Banat). Pitanje koje je rukovodilo ovim istraživanjem: u kojoj meri kreativne dimenzije kognitivnog stila i metakognitivne sposobnosti utiču na uspeh darovitih matematičara u rešavanju problema? Kriterijska varijabla je rešavanje problemskih zadataka, a nezavisne: pol, uzrast, karakteristike kognitivnog stila i metakognitivna zapažanja.

Od nalaza izdvajamo: postoji slabo izražena tendencija da sa uzrastom opadaju imaginacija i sagledavanje različitih stanovišta. Takođe, postoji osrednje izražena tendencija da sa uzrastom opadaju fleksibilnost mišljenja, strogo ispitivanje u pronalaženju tačnih rešenja i usmeravanje misli ka nemogućem rešenju problema, kao i srednje izražena tendencija da se sa uzrastom povećava traganje za konvencionalnim značenjima. Najzastupljenija metakognitivna komponenta na ovom uzorku je izbor načina prezentovanja informacija i to samo na zadatku 4, koja je bila prisutna kod čak 80% ispitanika.

Klaster analiza izdvaja dva klastera: ispitanici iz prvog klastera imaju slabo izražene sledeće karakteristike kognitivnog stila - imaginacija, selektivna pažnja na relevantne aspekte problemske situacije, zaključivanje analogijom, fleksibilnost mišljenja, predviđanje posledica, sagledavanje različitih stanovišta problemske situacije, strogo ispitivanje u pronalaženju tačnih rešenja, uočavanje novih relacija između elemenata problema i

tendencija da se povežu raznovrsni elementi. Nasuprot tome, kod ispitanika iz drugog klastera ove karakteristike kognitivnog stila su visoko izražene.

Od karakteristika kognitivnog stila značajne za efikasnost u rešavanju problemskih zadataka bile su: usmerenost misli ka nemogućim rešenjima i traganje za konvencionalnim rešenjima.

Sledeće komponente metakognicije imale su značaja za rešavanje problema: svest o sopstvenom kognitivnom funkcinisanju, izbor načina prezentovanja informacija, odlučivanje o suštini problema, izbor načina prezentovanja informacija, izbor strategija za kombinovanje komponenti, izbor težišta pažnje, praćenje toka rešavanja, osetljivost za spoljašnji fidbek.

Ključne reči: daroviti, kognitivni stil, metakognicija.

Grozdanka Gojkov, Academician

Preschool Teacher Training College, Vrsac

ggojkov@hemo.net

Dr Aleksandar Stojanović

Preschool Teacher Training College, Vrsac

Teacher Training Faculty, Belgrade

vsvaskatedrapp@hemo.net

**Creative Cognitive Style Characteristics and
Metacognition of the Gifted**

The paper presents the outcomes of an explorative empirical research, done on the sample of 40 primary school students aging between 11 and 15 years, who have won the 1st or 2nd place on mathematics competition (in the territory of South Banat). The question underlying the research is the following: to what an extent creative dimensions of a cognitive style and metacognitive abilities influence the success of gifted mathematicians in problems solving? Criterion variable is problem tasks solving, while independent variables include: sex, age, cognitive style characteristics, metacognitive observations.

The following outcomes are to be emphasized: there is a weak tendency that imagination and consideration of different viewpoints decrease with aging. At the same time, there is averagely expressed tendency that flexibility in thinking, strict checking while trying to find correct solutions, as well as thinking in the direction of impossible problem solution also decrease with aging. What increases is search for conventional meanings. The most frequent metacognitive component is the choice of

ways of information presentation in the case of one task (4th), present in the case of even 80% of the subjects.

Cluster analysis has identified two clusters: the subjects from the first cluster have the following cognitive style characteristics moderately expressed: imagination, selective attention paid to the relevant aspects of problem situation, making deductions through analogy, flexibility in thinking, anticipation of consequences, consideration of various problem situation views, strict checking while trying to find correct solutions, perception of new relations among problem elements, as well as the tendency to make a link between various elements. Contrary to them, the subjects from the second cluster have all these cognitive style characteristics highly expressed.

What has turned out to be rather important for the efficacy in problem tasks solving when talking about cognitive style characteristics are the following: the directedness of thoughts towards impossible solutions and the search for conventional solutions.

The following metacognition components have been important for problem solving: awareness of one's own cognitive functioning, the selection of ways of information presentation, decision making on what is essential in a problem, the choice of strategies for components combination, the choice of focus, the ability to follow the course of problem solving, sensibility for extrinsic feedback.

Key words: the gifted, cognitive style, metacognition.

Aleksandra Gojkov-Rajić
Učiteljski fakultet, Beograd
rajis@nadlanu.com

Udžbenik stranog jezika u funkciji interkulturene komunikacije darovitih

Vreme globalizacije u kome se nalazimo nameće neophodnost poznavanja stranog jezika, koja se danas oseća u svim oblastima života, a posebno je izražena u populaciji darovitih, koji u svrhu ostvarivanja svojih potencijala moraju da uspostavljuju veze sa sebi sličnima i sa njima komuniciraju širom sveta. Sagledavanjem situacije u svetu uočava se činjenica da se stil života u različitim krajevima sveta sve manje razlikuje, a ono što je ranijim generacijama bilo neverovatno i strano, danas je već i deci blisko. Ovakvom razvoju situacije pored drugih faktora doprinelo je i sve rasprostranjenije i intenzivnije učenje stranih jezika. Učenjem nekog stranog jezika usvaja se i

specifičan pogled na svet naroda o čijem se jeziku radi, upozna se njegova kultura, tradicija i sistem, kao i njegova istorija, geografija i sve drugo što je za njega vezano. U tom smislu važan element predstavljaju materijali pomoću kojih se strani jezik uči, pre svega udžbenici, koji predstavljaju neku vrstu posrednika između učenika i naroda čiji se jezik uči. U radu se udžbenici nemačkog jezika kod nas analiziraju iz ugla elemenata kulture, istorije, geografije i tradicije nemačkog govornog područja tragajući za specifičnostima, ali i za elementima koji ukazuju na odstupanja od za ovo područje specifičnog i na uticaj globalizacije.

Ključne reči: daroviti, udžbenik, komunikacija, globalizacija, strani jezik.

Aleksandra Gojkov-Rajić
Pädagogische Hochschule, Beograd

Fremdsprachenlehrbücher in der Funktion der interkulturellen Kommunikation von Begabten

Zusammenfassung: In der Zeit der Globalisierung, in der wir leben, sind Fremdsprachenkenntnisse notwendig geworden, was heutzutage in allen Lebensgebieten empfunden wird, und besonders die Begabtenpopulation betrifft, die, um ihre Potentiale zu verwirklichen, weltweit mit ähnlichen Personen Verbindungen knüpfen und kommunizieren muß. Die Situation in der heutigen Welt zusammenfassend, bemerkt man die Tatsache, daß sich Lebensstil in unterschiedlichen Weltteilen immer weniger unterscheidet, und daß das, was früher unwahrscheinlich und fremd war, heute schon den Kindern vertraut ist. Dazu hat, neben anderen Faktoren, auch das immer weiter verbretete und und immer intensivere Fremdsprachenlernen beigetragen. Beim Fremdsprachenlernen wird auch die spezifische Lebensanschauung des Volkes, dessen Sprache man lernt, angeeignet, man lernt seine Kultur, Tradition und System, genauso wie seine Geschichte, Geographie, und alles was mit ihm verbunden ist, kennen. In dem Sinne sind die Materialien, aus denen man die Sprache lernt, sehr wichtig. Das betrifft, vor allem, die Lehrbücher, die eine Art von Vermittler zwischen den Lernenden und des Volkes, dessen Sprache gelernt wird, vorstellen. In der Arbeit werden die Deutschlehrbücher bei uns vom Standpunkt der Landeskunde analysiert, und es wird nach für dieses Sprachgebiet Spezifischem, aber auch nach auf die Globalisierung hinweisenden Elementen gesucht.

Schlüsselwörter: Begabte, Lehrbuch, Kommunikation, Globalisierung, Fremdsprache.

Prof. dr Anton ILICA,

Državni univerzitet „Aurel Vlaiku” Arad

Instituția Faculty of Science Education, Psychology and Social Work

“Aurel Vlaicu” University from Arad, Romania

Dokimologija, deontologija i vrednovanje

Autor ponovo kritički analizira pojedine pedagoške koncepte, prvenstveno vezane za evaluaciju: dokimologiju, deontologiju, vrednovanje, distorziju rezultata. Argumentuje se da je dokimologija prvenstveno nauka posvećena ponašanju evaluatora, koji moraju posedovati posebnu etiku kada je reč o emitovanju evaluatorskih sudova. Neophodno je da se dokimologija pozabavi promovisanjem principa korektnosti u procenjivanju uspeha učenika, kako bi se izbegli neželjeni efekti evaluacije bilo kog tipa. Autor se dvoumi i oko drugih operacionalnih koncepata obrazovnih nauka.

Ključne reči: dokimologija, vrednovanje, evaluacija, greška.

Professor Anton Ilica

Faculty of Science Education, Psychology and Social Work

“Aurel Vlaicu” University from Arad, Romania

Docimology, Ethics and Assessment

The author critically reviews certain educational concepts, such as those related to assessment, namely: docimology, deontology, assessment, distortion results. It is argued that docimology is not so much a science of behaviour tests as evaluators, and they need to issue an ethical value judgement. It needs to handle docimology promoting the principles of honesty in assessing students' results, to avoid the perverse effects of assessments of any kind should be. The author questions the other operational concepts of science education.

Проф. др Станоје Ивановић

УЧИТЕЉСКИ ФАКУЛТЕТ Београд

Stanoje.Ivanovic@uf.bg.ac.rs

Глобалне промене и криза образовања

У раду се разматрају амбивалентна, противуречна обележја процеса глобализације и њихов утицај на област образовања. Са једне стране, технолошка модернизација и економски процеси утичу на интеграцију света и покретљивост људи, а са друге стране, пораст неједнакости, облици хегемоније, културне доминације и монополизације, доводе у питање и саме циљеве глобализације. Глобализација је тесно повезана са образовањем. У мери у којој економски развој зависи од знања и способности људи и у мери у којој се економски и политички интереси могу наметнути путем образовања, ова делатност је важна за актере глобализације; то се види кроз облике инструментализације образовања у процесу његовог реформисања.

Кључне речи: глобализација, криза, инструментализација образовања.

Professor Stanoje Ivanovic

Teacher Training Faculty

Belgrade

Global Changes and Educational Crisis

The paper considers ambivalent, contradictory features of globalisation process and their influence on the field of education. On the one hand, technological modernization and economical processes have influence on world integration and mobility of people while, on the other hand, the increase of inequality, forms of hegemony, cultural domination and monopolization, open to dispute the very aims of globalization. Globalization is closely connected with education. To the extent economic development depends on knowledge and competence of people and to the extent economic and political interests can be imposed through education, it is important for the actors of globalization, which is obvious in the forms of instrumentalization of education in the process of its reform.

Key words: globalization, crisis, instrumentalization of education.

Doc. dr Bisera Jevtić

Filozofski fakultet, Niš - Odsek za pedagogiju

bisera@vaspks.edu.rs

Interakcija pedagoga u predškolskoj zajednici darovitih

U dosadašnjoj predškolskoj praksi se posvećivalo mnogo više pažnje kreativnosti predškolske dece, dok se danas sve više kreiraju posebni programi koji bi poboljšali interakciju sa darovitim decom na predškolskom uzrastu i poboljšali i usavršili rad u oblasti darovitosti.

Situacije protkane novim i interesantnim doživljajima i kreativnošću će učiniti komunikaciju životnijom i dati priliku svim učesnicima da se bolje upoznaju. Osim toga, da bi uopšte ostvario viši stepen interakcijske povezanosti u komunikaciji, pedagog mora biti za to osposobljen. Za razliku od akcijsko - reakcijske komunikacije koja se zasniva na postavljanju pitanja i davanju odgovora i predstavlja proces informisanja bez dubljeg međusobnog uticaja, postoji viši oblik komunikacije, a to je empatijska komunikacija.

Pedagog u radu sa darovitim decom treba da poseduje niz sposobnosti upravo zbog specifičnosti njihovog razvoja. Neke od tih sposobnosti vezanih za njihovu međusobnu komunikaciju su sposobnost postavljanja u položaj deteta sa kojim se komunicira, sposobnost za naizmenično i recipročno preuzimanje uloga u procesu komunikacije, sposobnost uvažavanja stavova i mišljenja dece, sposobnost sagledavanja stvari iz ugla deteta, kao i sposobnost da se dete sasluša.

Cilj našeg istraživanja je utvrđivanje stavova vaspitača o ulozi, zadacima i aktivnostima pedagoga u interakciji sa darovitim decom predškolskog uzrasta.

Na osnovu statističke analize rezultata, došli smo do zaključka da se ne posvećuje dovoljno pažnje darovitim pojedincima na predškolskom uzrastu i da se vaspitno - obrazovni rad ni u jednom aspektu ne prilagođava njihovim sposobnostima i mogućnostima. Razlozi se mogu pronaći u nedovoljnom broju pedagoga, nepovoljnim i neadekvatnim uslovima za rad sa darovitim decom, niskom nivou obrazovanja odraslih učesnika u vaspitno - obrazovnom procesu, vaspitača, roditelja, za rad sa darovitima.

Bisera Jevtić, PhD

Philosophical Faculty, Nis - Pedagogy Department

bisera@vaspks.edu.rs

Interaction of Pedagogues in Preschool Community of the Gifted

In the previous practice much more attention used to be given to creativity in preschool children, while today more and more efforts have been made to create special programs improving interaction with gifted children at

preschool age and improving and perfecting the work in the field of giftedness.

Situation permeated with new and interesting experiences and creativity will make communication come to life and give all participants the opportunity to get to know one another. In order to achieve a higher degree of coherence in interactive communication, the teacher must be appropriately qualified. Unlike action-reaction communication that is based on asking questions and giving answers and the process of information without a deeper mutual influence, there is a higher form of communication, which is empathy communication.

Educator trained to work with gifted children should have a number of capabilities because of peculiarities of their development. Some of these skills related to their ability to communicate refer to ability to put oneself in a position of a child with whom one is to communicate, the ability to take turns and different roles in the process of communication, the ability to respect views and opinions of children, the ability to view things from the perspective of the child, as well as the ability to hearing child. The aim of our study is to determine the attitudes of teachers about the role, tasks and activities of teachers to interact with gifted children at preschool age.

Based on statistical analysis of the results we came to the conclusion that insufficient attention is paid to talented individuals at preschool age and that educational work is not adjusted in any aspect to their skills and capabilities. The reasons can be found in insufficient number of teachers, inadequate and unfavourable conditions for work with gifted children, low educational level of the adults who participate in work with the gifted, i.e. educators and parents.

Dr Stipan Jukić

Trogir, Hrvatska

stipanjukic@gmail.com

Daroviti u globalnom dehumanizovanom društvu

Ističu se pozitivni aspekti globalizacije: svetska privreda se globalizuje; težnja je ka razvoju obrazovanja, istraživanja i inovacija; znanje se tretira kao primarni faktor razvoja; veća dostupnost informacijama i naučnim znanjima; stvara se informatičko i društvo znanja; ostvaruje se prohodnost ljudi, roba, informacija, naučnih znanja, školskih sistema; kulturne raznolikosti se povezuju, prožimaju i stvaraju nove vrednosti; darovitima se poklanja posebna pažnja...

Obrazlažu se i negativne strane globalizacije sa aspekta njegove humanosti: povećava se jaz između bogatih i siromašnih; manje razvijene zemlje su prezadužene, ekonomski i politički zavisne; prisutna je „trijadizacija“ umesto globalizacije; stvara se „neofeudalni kapitalizam“ i težnja ka materijalnoj dobiti; profit je osnovna pokretačka snaga; obrazovanje je u funkciji materijalne dobiti; zanemaruje se njegova duhovna i moralna dimenzija; ekološka zagađenost sve je izraženija; „Feudalni“ kapitalizam nameće eksploataciju, dugove, glad i siromaštvo; zapošljavaju se i deca; materijalna pohlepa nadvladava duhovne vrednosti; vode se ratovi zbog privatnih interesa; prisutna je erozija morala; svetom vlada „moć srama“; 850 miliona mladih je nepismeno, 325 miliona mladih ne pohađa školu (Koliko ih je darovitih?), 62 miliona ljudi godišnje umre od gladi i žeđi ...

U takvim okolnostima traga se za mogućnostima razvoja darovitih. Razvijene zemlje, koje gospodare ekonomijom, naukom, tehnikom i tehnologijom, će imati presudni uticaj na razvoj darovitih. Prohodnost školskih sistema, povoljniji uslovi u razvijenim zemljama i njihov interes da privuku nadarene, uslovit će dalji „odliv mozгова“, ne samo iz manje razvijenih zemalja. Da li je moguće to sprečiti?

Dr Stipan Jukić

The Gifted in Globalized and Dehumanized Society

Positive aspects of globalization are pointed out in the paper: the world economy has been globalized; a lot of attention has been given to development of education, research and innovation; knowledge is considered to be the primary factor of development; there has been greater availability of information and scientific knowledge; there has been mobility of people, goods, information, knowledge, school systems; cultural diversities have encountered and permeated; new values have been created; the gifted have been given special attention....

The negative sides of globalization are also explicated in the paper from the standpoint of their humanity: the gap between rich and poor has been deepened; the developed countries are heavily in debt, economically and politically dependant; there has been “triadization” instead of globalization; “neo-feudalism” and strive for material profit has been created; profit has become the main driving power; education is in the function of material gain; its spiritual and moral dimension has been

neglected; environmental pollution has increased; “feudal” capitalism has imposed exploitation, debts, famine and poverty; even children have been employed; material greed has overcome spiritual values; wars have been led due to private interests; we have faced erosion of morality; the world is ruled by the “power of shame”; 850 million of young people are illiterate; 325 million youngsters never went to school (how many of them are gifted?). 62 million people die from hunger every year.

In these circumstances the world is looking for different possibilities for the development of the gifted. Rich countries with developed economy, science and technology will have the biggest influence on this development. Well-developed and connected educational systems as well as better economical conditions in those countries and their interest to attract the gifted will condition the new “brain drain”, not only from the poorest and undeveloped countries. Can this be prevented?

Mojca Jurišević in Mirt Nagy

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
mojca.jurisevic@pef.uni-lj.si

Motiviranje nadarjenih v šoli: retrospektivna analiza izkušenj nadarjenih študentov

Na vprašanje o dinamiki učne uspešnosti nadarjenih učencev do danes še nismo pridobili enoznačnega odgovora, čeprav so raziskave relativno natančno nakazale določene posebnosti, ki izhajajo iz diagnosticirane nadarjenosti in pomembno prispevajo k učnim rezultatom. Med njimi tako izstopajo kognitivne sposobnosti (konvergentno in divergentno mišljenje, zaznavanje, pomnjenje, domišljija, humor) ter še nekatere druge osebnostne lastnosti nadarjenih učencev na socialnem, čustvenem in motivacijskem področju, ki jih je potrebno upoštevati pri načrtovanju oziroma izvajanju (individualiziranih) učnih dejavnosti med poukom. Te so še posebno poudarjene v socio-kulturnem teoretskem pristopu, ki temelji na predpostavki, da je za učinkovito učenje potrebno kakovostno poučevanje, ki je usmerjeno k doseganju optimalnega ujemanja med izbranimi učnimi dejavnostmi ter vsebinami in učenčevimi individualnimi značilnostmi. Nadarjeni učenci so namreč heterogena skupina učencev po vrsti osebnostnih lastnosti in so tudi zelo različno motivirani za sodelovanje pri pouku v šoli. Natančneje kot učitelji poznajo in prepoznavajo njihove

motivacijske vzorce in posebnosti, ustrežnejše lahko načrtujejo učne dejavnosti (vsebine, metode), ki so zanje motivirajoče in prispevajo k realizaciji njihovih potencialov.

V prispevku je so predstavljeni rezultati retrospektivne študije, v kateri je 19 identificiranih nadarjenih študentov ocenilo motivacijske spodbude, s katerimi so jih učitelji motivirali v osnovni šoli. Analiza je potrdila določene posebnosti učne motivacije, ki jih tudi na osnovi drugih empiričnih študij razumemo kot značilnejše za nadarjene učence (npr. smiselno učenje, avtentične naloge, pomen učiteljevih povratnih informacij...). Smiselni in koristni za pedagoško prakso so tudi predlogi, ki so jih nadarjeni študenti na osnovi lastnih učnih izkušenj podali za spodbujanje nadarjenih učencev v šolskem kontekstu. Cilj motiviranja nadarjenih učencev namreč ni le v doseganju čimboljših (trenutnih) učnih rezultatov, ampak spodbujanje razvoja notranje motivacije ter oblikovanje vrednote vseživljenjskega učenja.

Ključne besede: nadarjeni učenci, poučevanje nadarjenih, motiviranje nadarjenih, učna motivacija, socio-kulturni pristop

Mojca Jurišević & Mirt Nagy

University of Ljubljana, Faculty of Education

Employment Service of Slovenia

Motivating Gifted at School – Retrospective Analysis of Gifted Student’s Past Experiences

The research into learning motivation dynamics of gifted students is so far inconclusive, even though some certain research studies have pointed to some definite idiosyncrasies with relative precision. These idiosyncrasies result from diagnosticized giftedness and contribute largely to the learning outcomes. Among these, cognitive abilities (convergent and divergent thinking, perception, remembering, imagination, humour) stand out next to other gifted students’ personal characteristics in social, emotional and motivational areas, which should be taken into consideration in planning and implementing (individualised) learning activities during the instruction process. These learning activities are especially emphasized in the socio-cultural theoretical approach which is based on a hypothesis that the quality teaching, directed into achieving an optimal match between the selected learning activities, subject matters and student’s individual characteristics, is a prerequisite for an effective learning. Gifted students are mainly a heterogeneous group according to their personal features and are very

differently motivated for participating in school instruction. The more precisely the teachers know and recognize their motivational patterns the more precisely they are able to plan learning activities (subject matter, methods) which make the gifted motivated for learning in the most appropriate way.

In the paper the results of a retrospective analysis are presented, in which 19 identified gifted students were assessed on how their primary school teachers were motivating them for school work. The analysis confirmed what other empirical studies have already revealed, i.e. the most common characteristic in the motivational field of the gifted pupils (e.g., meaningful learning, authentic learning tasks, and the power of teacher's feedback information etc.). Students' suggestions on how to stimulate motivation of the gifted at school are also meaningful and useful for the school practice as far as it's obvious that the main goal of fostering motivation at school is not just to achieve best (temporary) learning outcomes but also to stimulate intrinsic motivational orientation towards learning and establishing a value of a life-long learning.

Key words: gifted pupils, gifted education, motivating the gifted, learning motivation, socio-cultural approach.

Doc. dr. sc. Marko Jurčić

mpustike@gmail.com

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek pedagogije

Kreativno znanje kao kompetencija za budućnost

Polazeći od stupnjeva znanja, i njegovih didaktičkih implikacija te kompetencija kao kombinacije znanja i vještina, u radu se ukazuje na djelotvoran zajednički rad nastavnika i učenika i vođenje odgojno-obrazovnog procesa prema razvoju učenikova kreativnog znanja. Na osnovi društvenog značenja i potrebe kreativnog znanja, za što je potrebno razvijati specifične kognitivne, socijalne, emocionalne i druge kompetencije kao pretpostavke za aktivno i kreativno učenje, obrazlaže se potreba za oblikovanjem kurikuluma nastave koji potiče učenikovo individualno iskazivanje osobitih potencijala u nekoj kreativnoj vlastitosti. Kurikularni pristup u odgojno-obrazovnom ide ususret razvoju učenikovih individualnih potencijala, on prethodi razvoju jer potiče sazrijevanje niza funkcija koje se nalaze u zoni kreativnog razvoja. Glavna je zadaća kurikuluma nastave promjena učenikova znanja na viši stupanj i razvoj sposobnosti unutar glavnog cilja procesa poučavanja i učenja. Kurikulum nastave shvaća

procesu učenja tako da se učenje temelji na učenikovoj konstrukciji kreativnog znanja, na rješavanju problema projektom, heurističkim, problemskim poučavanjem i slično, na razvoju kompetencija za snalaženje u novim situacijama nasuprot pamćenja činjenica, na situacijsko i praktično učenje umjesto teorijskog i verbalnog te na učenje usmjereno na pitanja, probleme i istraživanja koja zanimaju učenike. U zaključku se ukazuje na umijeće učitelja u oblikovanju interakcijsko-komunikacijskog i kurikularnog pristupa u odgojno-obrazovnom procesu koji potiskuju osobne blokade razvoja učenikove kreativnosti.

Ključne riječi: kreativno znanje, kompetencije, učenik, kurikulum, nastavnik.

Dr Marko Jurčić

Zagreb University, Philosophical Faculty, Pedagogy Department

Creative Knowledge as a Competence for the Future

Starting from the levels of knowledge, their didactic implications and competencies as combinations of knowledge and skills, the paper focuses on efficient mutual work of teachers and students and guidance of educational process according to the development of student's creative knowledge. According to social meaning and creative knowledge need, requiring the development of specific cognitive, social, emotional and other competences as assumptions for active and creative learning, the need is explicated for the curriculum to be designed in such a way to be derived from student's individual expression of personal potentials in certain creative individuality. Curricular approach in education goes towards the development of individual potentials of a student; it is prior to development, since it encourages the maturation of a set of functions placed in the zone of creative development. The main task of a curriculum is a change of student's knowledge and its raise to a higher level, as well as the development of abilities within the main aim of learning and teaching process. A curriculum anticipates learning processes in such a way that learning is based on student's construction of creative knowledge, problem solving in a project, heuristic, problem teaching, on the development of competencies for managing in new situations, instead of memorizing facts; on situational and practical learning, rather than theoretical and verbal, on learning directed to questions, problems, research of students interest. The concluding remarks of the paper point to the skills of teachers in shaping of

interactive-communicative and curricular approach in educational process in order to overcome personal blockades of the development of student's creativity.

Key words: creative knowledge, competencies, student, curriculum, teacher.

Univ.dr.Gabriela Kelemen

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială,
Universitatea „Aurel Vlaicu“ din Arad

kelygaby@yahoo.com,

kely@rdslink.ro

Kreativnost i specifični modaliteti razvoja na predškolskom uzrastu

Poznato je da je kreativnost specifična sposobnost ljudskog bića. Različiti autori tvrde da je kreativnost urođena sposobnost i da je važno da je nastavnici rano prepoznaju kako bi mogli da je razviju do maksimalnog potencijala. Želimo da u našem radu ukažemo na to kako bi nastavnici mogli da pomognu učenicima u razvijanju svojih specifičnih sposobnosti pomoću raznih strategija, u saglasnosti sa drugim interesima određenih domena. Identifikacijom tih sposobnosti u vrtiću, ova deca, izložena koherentnom vežbanju, imaju priliku da dosegnu do savršenstva..

Gabriela Kelemen

University “Aurel Vlaicu“, Arad

kelygaby@yahoo.com,

kely@rdslink.ro

Creativity and the Specific Modalities of Development at Preschool Age

It is already known that creativity is a specific aptitude of a human being. Different authors argue that creativity is an inborn aptitude and it is important that teachers should identify those inborn aptitudes early so as to be able to try to develop them up to their maximum potential. In our study, we wish to show how teachers could help students develop their specific aptitudes by various strategies, in accordance with the latter's interest in a particular domain. Having those aptitudes identified in Kindergarten, these

children, submitted to a coherent training, have the opportunity to accede to excellence.

Ljupčo Kevereski

Pedagoski fakultet - Bitola

kever@mt.net.mk; lj.kevereski@pfbt.uklo.edu.mk

Глобализацијата- предност или хендикеп за надарените и талентираните

Историската анализа и реконфигурацијата на општествениот амбиент во концептуалните рамки на глобализацијата нуди променлива перцепција на времето и просторот.

Една од причините зошто глобализацијата постанува (о) спорен концепт е таа што не постои научна согласност за тоа кои општествени процеси се нејзина срж. Трудот има три теориски ориентации на елаборации и тоа: перцепцијата на неколку влијателни дефиниции на глобализацијата кои ги наведува Steger, (Steger, B. M. 2005:10), психолошките и идеолошките димензии на глобализацијата и глобализацијата како предност или хендикеп.

Глобализацијата подразбира: создавање на нови и мултиплицирање на постојната општествена мрежа на активности; создавање на меѓусебната зависност; интензивирање и забрзување на општествените промени и влијанија; врски и меѓузависност кои не се случуваат само на објективно и материјално ниво. Според Роналд Робертсон (според Steger, M. 2005:12) во неа се вклучува субјективната димензија на човечката свест; не треба да се заборави дека таа влијае врз индивидуалниот и колективниот идентитет и детерминира како светот се опсервира и доживува.

Идеолошката димензија ја сфаќа како систем на заеднички, структурирани верувања, норми и вредности кои формираат кохерентна слика на светот, не само за тоа каков, туку каков треба да биде. Затоа често пати глобализацијата претставува јавна дебата за /за и против/ која се одвива во арената на идеологијата. Психолошките димензии ги актуелизираат персоналната автономност на индивидуата и професионалниот идентитет во глобализацискиот контекст. Прашањето за тоа дали глобализацијата е предност или хендикеп за надарените во трудот ќе биде теориска-емпириска синтеза на глобализациски влијанија кои го детерминираат општествениот, институционалниот и индивидуалниот третман на надарените.

Клучни термини: глобализација, надарени, индивидуа, психолошки димензии, идеолошки димензии

Ljupčo Kevereski

Pedagogical Faculty - Bitola

kever@mt.net.mk; lj.kevereski@pfbt.uklo.edu.mk

Globalization – an Advantage or a Handicap for the Gifted and Talented

The historical analysis and reconfiguration of the social setting in the conceptual framework of globalization is changing perceptions of time and space.

One of the reasons why globalization becomes a disputed concept is that there is no scientific agreement on what social processes are in its core. The paper has three theoretical elaborations of orientations including: the perception of several influential definitions of globalization which lists Steger, (Steger, B. M. 2005:10), psychological and ideological dimensions of globalization and globalization as an advantage or handicap.

Globalization means: the creation of new and existing social multiplication of network activities, creating a mutual dependence, intensifying and accelerating change and impacts the social links and interdependence that are not happening only in objective and material level. According to Ronald Robertson (Steger, M. 2005:12), it includes the subjective dimension of human consciousness, and it should not be forgotten that affects the individuality and collective identity and determines how the world is being observed and experienced.

We see ideological dimension as a system of shared, structured beliefs, norms and values that form a coherent picture of the world, not only how, but what should be. Therefore, globalization is often public debate for “for and against ‘which takes place in the arena of ideology.

Psychological dimensions actualize the personal autonomy of the individual and professional identity in the globalization context. The question of whether globalization is an advantage or a handicap for the talented in the paper will be theoretical, empirical synthesis of globalization influences that determine the social, institutional and individual treatment of the talented.

Key terms: globalization, gifted, individual, psychological dimensions, ideological dimensions

Доц. др Мара Кнежевић
Педагошки факултет, Сомбор
maraknez@sbb.rs
knezevicm49@yahoo.com

Образовање и васпитање у процесу глобализације

Резиме: Глобализација је захватила свет у свим његовим сферама. Она представља конкуренцију међу свим државама у свету, мада се жели наметнути као јединствен систем како у економском, политичком, културном, тако и у васпитно –образовном систему. Глобализација утиче на васпитање и образовање различитих држава и нација, односно, различитост држава и нација треба да у процесу глобализације прихвати неминовност која је условила модел образовања означен као *Образовање међународног усмерења*. Моралне норме, углавном, могу да се афирмишу на глобалном нивоу, а да ли и образовање може да се подигне на ниво глобалности, а да се притом не изгуби идентитет не само појединца, већ и државе и народа. Ако сваки појединац има право на сопствену индивидуалност, у којој то мери народ и држава може да задржи свој идентитет, своју традицију и културу, а да истовремено прихвати мерила глобалног нивоа.

Васпитно – образовни систем у овом процесу игра одлучујућу улогу у припреми генерација које ће креирати будућност у свим сферама живота. Свакако да је и улога даровитих један од значајних чинилаца у овом процесу.

Кључне речи: Глобализација, васпитање, образовање, моралне норме, народ, држава.

Dr Mara Knezevic
Pedagogical Faculty, Sombor
maraknez@sbb.rs
knezevicm49@yahoo.com

Education in Globalization Process

Globalization has been affecting the world in all its spheres. It reflects competition among all the states in the world, although its intention is to impose itself as a unique system in economical, political, cultural and

educational system. It has influenced education of various states and nations, i.e. within the process of globalization variety of states and nations should accept the inevitability conditioning the model of education marked as *Education of international orientation*. It is mostly the case that moral norms can be affirmed at global level, however, is it possible to raise education at the level of globality, not losing the identity of not only an individual but states and nations, as well. If any individual has a right for his own individuality, to what an extent a nation and a state can preserve its own identity, its tradition and culture at the same time accepting the measures of global level.

Educational system has a decisive role to play in the process, in preparation of generations who will create future in their spheres of life. It is beyond dispute that the role of the gifted is one of the most important factors in the process.

Key words: globalization, education, moral norms, state, nation.

Dr.sc. Ante Kolak

ante.kolak@sb.t-com.hr

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za pedagogiju

Emocionalne reakcije učenika u nastavnom procesu kao poticaj razvoju kreativnosti

Emocionalne karakteristike koje potiču kreativnost čine dvije skupine emocija: emocije koje učenik ima u odnosu prema sebi i one emocionalne reakcije koje se javljaju u odnosu na ono što učenik radi tijekom nastavnog procesa. Glavna karakteristika emocija prema sebi je samopouzdanje, sigurnost i osjećaj vlastite vrijednosti koje su upravo preduvjet za javljanje kreativnosti. Za razvoj kreativnosti od iznimne je važnosti emocionalni potporni sklop učenika kao rezultat odgojno-obrazovnog djelovanja u sigurnoj atmosferi uz optimalna ograničenja slobode. Empirijski dio ovoga rada ima za cilj utvrditi emocionalni potporni sklop učenika tijekom nastavnog procesa kao i varijable te specifična obilježja koja mogu utjecati na njega. Uzorak ispitivanja čine učenici osnovnoškolskog uzrasta, a emocionalni potporni sklop utvrdit će se samoprocjenom učenikovih osjećanja na zadanoj skali. Uvažavajući teorije razvoja kreativnosti i rezultate empirijskog dijela očekujemo i prijedloge za praktičnu primjenu vezane uz emocionalne reakcije učenika.

Dr Ante Kolak

Zagreb University, Philosophical Faculty, Pedagogy Department

Emotional Reactions of Students in the Teaching Process as an Encouragement of Creativity Development

Emotional characteristics encouraging creativity fall within two groups of emotions: those a student has towards him/herself, and the emotional reactions appearing in relation to what a student does during teaching process. The main characteristic of emotions towards oneself is self-esteem, confidence and the sense of one's own value which are the precondition for creativity. What is essential for creativity development is emotional support construct of a student as a result of educational action in a safe atmosphere with optimal freedom limitations. The empirical part of the paper aims at confirmation of emotional support construct of a student during teaching process, as well as specific features which can influence him/her. The sample consists of secondary school students, while the emotional support constructs is to be established according to self-evaluation of student's feelings on a given scale. Having in mind the theories of creativity development and the results of the empirical part, we expect to find the clues for practical application related to emotional reactions of students.

Dr Ljiljana Krneta

Samostalni istraživač

Banja Luka, RS, BiH

krnetaljljana@yahoo.com

Daroviti i percepcija radne efikasnosti nastavnika

U procesu globalizacije, koja se karakteriše krupnim ekonomskim, društvenim i političkim promjenama u svijetu i u Evropi, savremene informacione tehnologije joj daju posebno ubrzanje, te globalizacija postaje sveprožimajući proces. Ona podrazumijeva reviziju ekonomskog, političkog, socijalnog, obrazovnog i kulturnog razvoja. Promjene, koje je globalizacija nametnula obrazovanju, je sasvim drugačiji proces sticanja znanja. Promjene se ogledaju u promjeni sistema obrazovanja (i odgovarajućih zakona), promjene nastavnih planova i programa,

privatizaciji obrazovnih institucija na svim nivoima, povećanom uticaju međunarodnih organizacija, drugačijem finansiranju i edukaciji kadrova...

U tom smislu fenomen i istraživanje darovitosti u procesu globalizacije, podrazumijevaju holistični pristup, fleksibilan diskurs, stalno preispitivanje i sistemsku brigu društva o darovitim. U radu se razmatraju pojmovi darovitih i percepcije radne efikasnosti nastavnika, koja je neodvojiva od efikasnosti sistema vaspitanja i obrazovanja i promjena koje izaziva sveprožimajući proces globalizacije.

Uzorak istraživanja (1150) učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola BiH, obuhvatio je učenike od 14 do 19 godina. U tom uzorku obuhvaćeno je i 258 darovitih učenika, naseljenih u različitim mjestima stanovanja (selo, prigradsko naselje, malo i veće mjesto).

U istraživanju se pošlo od generalne pretpostavke da su psihološke osobine i socio-iskustvena obilježja učenika ne samo izvor niza razlika u percepciji radne efikasnosti nastavnika, nego i determinanta njihove percepcije radne efikasnosti nastavnika.

Dobijeni rezultati pokazuju da učenici kao najvažnije karakteristike radne efikasnosti nastavnika percipiraju one radne karakteristike, koje su važne za organizaciju i izvođenje nastave i bitne za realizaciju uloge nastavnika u postojećem sistemu vaspitanja i obrazovanja. To je istovremeno kognitivistička orijentacija u sistemu vaspitanja i obrazovanja. Osim toga, rezultati pokazuju da su psihološke osobine učenika i njihova socio-statusna obilježja značajni izvori razlika u percepciji radne efikasnosti nastavnika kakav jeste i kakav treba da bude.

Ključne riječi: daroviti, percepcija radne efikasnosti nastavnika, globalizacija.

Dr Ljiljana Krneta

Banja Luka

krnetaljliljana@yahoo.com

The Gifted and Perceptions of Teachers Working Efficiency

In the process of globalization which is characterized by large economic and political changes in the world and in Europe, modern information technology makes it especially intensified, and the globalization process is becoming pervasive. A change imposed by the globalization of education is a completely different process of acquiring

knowledge. Changes are reflected in the change of education systems and relevant laws, changes in curriculum, privatization of educational institutions at all levels the increased influence of international organizations, a different financing and training of teaching staff.

In this sense, the phenomenon of giftedness and talent research in the process of globalization demands comprehensive, holistic approach, a flexible discourse, constant questioning and systematic care of the society for the gifted. The paper considers the concepts and perceptions of gifted teachers working efficiency which is inseparable from the effectiveness of education and changes caused by all-pervasive process of globalization.

A survey sample (1150) of final year students of primary and secondary schools of Bosnia and Herzegovina, included students from 14 to 19 years, and 258 gifted students, settled in different places of residence (village, suburban area, small and bigger place).

The research started from the general assumption that the psychological characteristics and social-experimental attributes of students are not only a source of a whole range of differences in the perception of teachers and working efficiency, but also the determinant of their perceptions of teachers working efficiency. These results showed that the students perceived as the most important characteristics those performances of the working efficiency of teachers which are related to organization and realization of training and essential for the realization of the role of teachers in the existing system of education. This seems to be cognitivist orientation in the system of education. Furthermore, the results indicate that psychological characteristics of students and their social-experiential attributes are important sources of differences in the perception of teachers working efficiency - what it is and what it needs to be.

Key words: gifted, perceptions of teachers work efficiency, globalization.

Prof. dr Milenko Kundačina

Učiteljski fakultet u Užicu

kundi@nadlanu.com

Mr. sc. Dajana Stajić

Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru

Dajana.stajic@gmail.com

Darovitost u procesu globalizacije i kako je prepoznati

Konstantne promjene nametnute procesom globalizacije, utjecale su na to da i sistem obrazovanja i znanje, kao njegov prvenstveni produkt,

postanu praktični i prilagodljivi ubrzanom načinu života i funkcionisanja, kao i postizanju profita. Daroviti kao kadar koji najviše obećava u ovom procesu trebali bi, sa svim kapacitetima koje u sebi nose, u takvom okruženju doći u žižu interesovanja. I pored ove činjenice, kao i podatka da sve veći broj projekata koji dolaze u naše škole sa Zapada i koji potenciraju upravo razvoj i poticaj naprednog i nesvakidašnjeg, a što se prije svega odnosi na ovu skupinu učenika, oni i dalje u većini škola Bosne i Hercegovine ostaju u sjeni ili prepušteni sami sebi i ličnoj motivaciji za samoostvarenjem. U takvom sistemu obrazovanja, kao što podaci iz prakse kažu, umjesto da pratimo napredne tokove koje globalizacija nameće, mi se trebamo vratiti korak unazad, na sami početak, na njihovo porepoznavanje i identifikaciju. Ovaj rad govori o neadekvatnom sistemskom pristupu u radu sa darovitim učenicima, a prije svega o zanemarivanju najbitnije faze u radu sa njima, a to je faza njihovog otkrivanja. Ispitivanjem efikasnosti predloženog seta instrumenata imalo se za cilj simplificirati, a time i popularizirati ovaj proces, koji je u našim školama na nezavidnom nivou. Na taj način, otkrivanjem prikrivenog potencijala, možemo preventivno djelovati protiv gubitka resursa koje daroviti učenici sa sobom nose, a koji su nemjerljivi kapital svake zajednice kao i društva u cjelini.

ključne riječi: obrazovanje, darovitost, globalizacija, prepoznavanje i identifikacija darovitosti

Prof. Dr Milenko Kundačina

Teacher Training Faculty in Uzice

kundi@ptt.rs

Dajana Stajić, MA

University „Džemal Bijedić“ in Mostar

Dajana.stajic@gmail.com

Giftedness in the Process of Globalization and how to recognize it

Constant changes imposed by a process of globalization have influenced the educational system, as well as knowledge as its main product, to become more pragmatic and adjusted to accelerated and fast way of living, functioning and gaining profit. Gifted students, as the most promising component in this process, should come into the focus of interest with all the capacities they have. Nevertheless, besides this fact, we have completely different reality. A large number of educational projects coming from the Western countries, that have been launched in our schools with the

main goal to give additional impulse to the development of advanced and different, could be mostly applied in the case of gifted population. Even this is not enough, but these students are still left behind, left on their own relying only on their personal motivation to actualize and develop self-potentials. In such circumstances, instead of following advanced trends imposed by the process of globalization, we have to return a step back, to the very beginning, to the process of recognizing and identification of giftedness. This paper deals with non adequate systematic approach towards gifted students. Especially and in the first line it deals with neglecting attitude in the most important phase which is their recognition. By assessing the effectiveness of proposed set of instruments, we wanted mainly to simplify and therefore to popularize the process of identification, which is currently in schools of Bosnia and Herzegovina a way below sufficient. By all this, by revealing hidden potentials, we could act preventively against the loss of resources that gifted students have, and which could be recognized as valuable capital of every community.

Key words: education, giftedness, globalization, recognizing and identification of giftedness.

Dr Svetlana Kurteš

Univerzitet u Kembridžu

s.kurtes@googlemail.com

Interkulturalna kompetencija kao obrazovni cilj

Interkulturalna kompetencija spada u opšte/prenosive veštine i kao takva važan je preduslov uspešnog akademskog postignuća pojedinca, kao i kasnije profesionalne afirmacije. O interkulturalnoj kompetenciji kao obrazovnom cilju najčešće se govori u okviru metodike nastave stranih jezika, naročito otkako je 70- tih godina prošlog veka komunkativni pristup u podučavanju stranih jezika postao opšteprihvaćen.

Polazeći od preporuka Saveta Evrope datih u *Zajedničkom evropskom okviru za žive jezike (ZEO)*, razmotrićemo pojam interkulturalne kompetencije iz ugla novijih teorijskih pristupa, a zatim se založiti za njegovu širu pedagošku primenu u nacionalnom kurikulumu i predložiti neka praktična rešenja.

Svetlana Kurteš

University of Cambridge

s.kurtes@googlemail.com

Intercultural Competence as a Learning Objective

Intercultural competence, as one of general/transferable skills, is an important prerequisite for future academic and professional attainments of an individual. As a learning objective, intercultural competence is predominantly discussed in foreign language teaching methodologies, particularly since the 1970s, when the communicative approach to language teaching has become mainstream.

Looking more closely into the recommendations outlined in the *Common European Framework of Reference for Languages* (CEF), we shall revisit the notion of intercultural competence, defining it from the theoretical point of view, and plead for its cross-curricular implementation. We shall conclude by suggesting some practical solutions.

Prof. dr Dušanka Lazarević

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd

dusanka.la@gmail.com

Globalizacija, kritičko mišljenje i obrazovanje darovitih

U radu se razmatra važnost kvaliteta obrazovanja darovitih za uspešno uključivanje u život u globalizovanom svetu. Promene u svetu koje donosi globalizacija utiču na svako ljudsko biće, pa samim tim i na darovite. Naučnici ukazuju na razvoj globalne svesnosti i globalnog učenja kao značajanih fenomena globalizacije i na značaj kvaliteta uključenosti darovitih u ove fenomene. Smatra se da je potrebno razvijati obrazovne programe širom sveta za pripremu mladih za život u globalnom društvu. Kao posebno značajni, navode se programi za darovite od kojih se očekuje da budu nosioci promena i napretka u raznim domenima globalnog društva. Prisustvo aktivnosti globalnog učenja u tim programima smatra se posebno značajnim zato što razvijaju kompetenciju interkulturalne komunikacije koja je značajna za sudelovanje u globalnom svetu. Kao značajan moderatog globalne svesnosti, navodi se vrednost kritičkog mišljenja, čiji

razvoj treba podržavati tokom obrazovanja darovitih. Kritičko mišljenje i globalna svesnost mogu da senzitiviziraju mlade za vrednosti i uverenja drugih kultura što je od važnosti za uspešnije uključivanje u interakcije u globalnom učenju. Takođe, onaj ko kritički misli otvoren je za novo i različito, karakteriše ga metakognitivnost, ali i kritička analiza i orijentacija ka evaluiranju stvarnosti koja ga okružuje. Sve to je od značaja za efikasno sudelovanje u rešavanje različitih problema u sve više globalizovanom svetu, što se očekuje od darovitih.

Cljučne reči: globalizacija, globalna svesnost, globalno učenje, kritičko mišljenje, obrazovanje darovitih.

Dušanka Lazarević

Faculty of Sports and Physical Education, Belgrade

dusanka.la@gmail.com

Globalization, Critical Thinking and Education of the Gifted

In this paper we consider the relevance of the quality of education of gifted because of their successful participation in global world. Globalization brings changes that have impact on everyone and on gifted. Researchers stress the importance of development of global awareness, global-learning activities and of quality of involving gifted in this phenomenon. It is widely accepted that it is necessary to develop world-wide educational programs for preparing young people for living in global world. Since gifted are expected to be the leaders of changes and improvement in different domains of global society, of special relevance are educational programs for gifted students. It is highly important to include global-learning activities in those programs due to their impact on development of intercultural communication competences necessary for participation in a globalized world. Authors emphasize different moderators of the global awareness concept and among them especially critical thinking. They indicate that it is important to develop critical thinking during the gifted students' education. Critical thinking and global awareness can sensitize young people to the beliefs and values of other cultures which are of importance for their global-learning interactions. Also, the person who thinks critically is open to novelty, has meta-cognitive skills, critically analyzes and evaluates reality. All these things are expected from gifted and are important for efficient resolution of different problems in more and more globalized world.

Key words: Globalization, global awareness, global-learning activities, critical thinking, education of gifted.

Др Илеана Магда

Др Брандуша Жујка

Висока школа струковних студија

за образовање васпитача „Михаило Палов” Вршац

zujkab@yahoo.com

Утицај глобализације на културу румунске националне мањине

Глобализацију схватамо као доминантан феномен који се одавно појавио у области културе и природне средине.

У савремено доба не промовише исте васпитне идеале, као раније, видљиво је конфузан у схватању прототипа човека модела, а битно је утицао на промене у области националних култура.

У раду наглашавамо ефекат глобализације на неке сегменте културе румунске националне мањине у Републици Србији.

Најозбиљније је што је код ове популације регистровано највеће смањење броја становника (у поређењу са свим националним заједницама које живе у нашој републици), између претпоследњег и последњег пописа становништва, а тај процес се наставља са непредвидљивим последицама.

Драстично се смањује и број школске популације у сеоским срединама где преважно живе Румуни и баве се пољопривредом.

Већина, поред банатског румунског дијалекта, говори и српски језик; нормирану варијанту (румунски књижевни језик) осећа као страни језик.

Савремена средства комуникације (интернет), такође, врше свој утицај.

Кључне речи и синтагме: глобализација, феномен, култура, румунска национална мањина у савремено доба, негативне последице.

Dr Ileana Magda

Dr Brandusa Zujka

Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov” Vrsac

zujkab@yahoo.com

The Influence of Globalization on the Culture of Romanian National Minority

Globalization is understood as a dominant phenomenon which has long ago appeared in the field of culture and natural environment. Contemporary age does not promote the same educational ideals as it used

to. There is a prominent confusion in the views on a man prototype model, significantly influencing the changes in the field of national cultures.

The paper emphasizes the effects globalization has had for some segments of the culture of the Romanian national minority in the Republic of Serbia.

A striking point is that in the case of this population a drastic decrease of the number of citizens was registered (in comparison to all other national minorities living in the Republic of Serbia) between the last and the one before that, with the trend to be continued with unpredictable consequences.

What has also been decreasing is the number of school population in rural environments populated mostly with Romanian people dealing with agriculture. Most of them, apart from Banat Romanian dialect, speak the Serbian language; at the same time they regard the norm variant (Romanian standard language) as foreign language. Contemporary communication means (i.e. the Internet) have their own contribution to make in this respect.

Key words: globalization, phenomenon, culture, Romanian national minority in contemporary situation, negative consequences.

Академик Данило Ж. Марковић

Српска академија образовања, Београд

dacamarkovic@yahoo.com

Значај национално-космополитског образовања и васпитања даровитих за односе толеранције у глобализирајућем друштву

Полазећи од чињенице да знање представља основни развојни ресурс у глобализирајућем друштву, а да су "власници", носиоци тих ресурса најуспешнији у његовом развоју, а такви су потенцијално даровити, зато њихово образовање и васпитање треба да представља допринос развијању остваривања хуманих друштвених односа међу људима, друштвеним групама и државама на основима толеранције.

Образовање за толеранцију, с обзиром на противуречности у глобализирајућем друштву, мора бити национално-космополитско и хуманистичко.

Кључне речи: образовање, васпитање, даровити, глобализирајуће друштво.

Professor Danilo Z. Markovic
Serbian Academy of Education
Belgrade

The Importance of National-Cosmopolitan Education of the Gifted for the Relations of Tolerance in Globalizing Society

Starting from the fact that knowledge is a basic developmental resource in globalizing society, while the “owners” of the resources, i.e. potentially gifted, are the most important individuals for its development, their education should be a contribution to the establishment of humane social relations among people, social groups and states based on tolerance.

Education for tolerance, considering contradicting features in globalising society, has to be national-cosmopolitan and humanistic.

Key words: education, the gifted, globalizing society.

Prof. dr Dragan Martinović
Učiteljski fakultet, Beograd
dragan.martinovic@uf.bg.ac.rs

Формирање креативности у процесу физичког васпитања даровитих ученика

Физичко васпитање је, између осталог, и процес навикавања на физички напор или отежану активност, која знатније превазилази напоре уобичајеног кретања деце и омладине. То значи: навићи се, оспособити се да организам подноси напоре трчања, дугог ходања, савладавања успона, ношења и преношења терета, кретање на уској површини ослонца, вежбања на висини итд.

Не треба заборавити да се многа знања из области физичког васпитања стичу на бази сопственог искуства вежбача, које наставници и тренери само треба да употпуне и обогате својим стручним информацијама. О физичком вежбању, па и физичком васпитању, често говоримо као о навици коју је неко стекао или не, али и као потенцијалној навици. Телесно кретање – вежбање између осталог може се посматрати и као устаљено понашање, стечена навика, део нечијег уобичајеног живота.

Кључне речи: наставник, ученик, физичко васпитање, спорт, знања, навике.

Dragan Martinovic, PhD
Teacher Training Faculty, Belgrade

Acquiring Knowledge and Habits in the Process of Physical Education – Gifted Students’ Exercising

Among other things, physical education is a process of getting used to physical strain or any difficult activity that exceeds the usual walking efforts among children and youth. This means: getting used to and preparing one's body for the strains of running, hiking, uphill climbing, load carrying and transferring, balancing on a narrow surface, exercising on certain heights, etc.

It is worth remembering that a great deal of knowledge in the sphere of physical education is gained on the basis of one's personal experience which is only to be supplemented and enriched by expert instructions provided by teachers and coaches. Physical exercising, or even physical education, is often talked about as a habit already acquired or not yet acquired, or even as a potential habit. Otherwise, bodily movement – exercising can be thought of as established behaviour, acquired habit, or part of everyday life.

Key words: teacher, student, physical education, sport, knowledge, habits.

Prof. dr Lizica MIHUȚ
Univerzitet „Aurel Vlaiku“ u Aradu, Rumunija
rectorat@uav.ro

Izučavanje književnih tekstova

Analiza i interpretacija književnih tekstova izvodi se na nivou književnog rada u celini, bez prožimanja informacija, polazeći od specifičnih informacija koje se određuju na osnovu kompetencija utvrđenih nastavnim planom i programom, a sa ciljem da se unapredi minimalni nivo znanja u okviru procesa transformisanja učenika od receptivnog faktora u operacioni faktor. Kontakt učenika sa književnim tekstom je obavezan. Ne dovodi se u pitanje formativna vrednost književnog rada kroz njegov sadržaj. To je aspekt koji učenici veoma dobro razumeju od srednje škole, zato što postoji određen kontinuitet između srednje škole i fakulteta, kada se radi o prijemu, odnosno recepciji književnog dela. Analiza teksta je didaktička strategija u kojoj učenici uče kako da interpretiraju, razumeju i cene književni tekst na osnovu njegove jedinstvenosti i određenih estetskih

kriterijuma. Interpretacija teksta je didaktički čin koji nastavnici sprovode kao preduslov za uspeh, a literarno delo se podvrgava istraživanju i proceni studenta.

Maria Mihut Lizica MIHUȚ, PhD

Rector, „Aurel Vlaicu” University Arad, Romania

rectorat@uav.ro

The Study of Literary Texts

The analysis and literary text interpretation is made at the level of the whole literary piece, with no overflow of information, starting from specific information settled according to the competences established by the curriculum, aiming at enhancement of a minimal level of knowledge and at a perspective process of transforming the pupil from a receptive factor into an operational factor. The contact of the pupil with the literary text is compulsory. We do not question the formative value of the literary work through its content. It is an aspect that the pupils from high school understand very well because there is a certain continuity between literary work reception from secondary school to high school. Text analysis is a didactic strategy where pupils learn how to interpret, understand and appreciate a literary text according to its uniqueness and certain aesthetic criteria. Text interpretation is a didactic act conducted rationally by the teacher as a premises of success and the literary work is subdued to pupils' exploration and appreciation.

Dr Jovana Milutinović, dr Slađana Zuković

Filozofski fakultet, Odsek za pedagogiju, Novi Sad

arcus@neobee.net

Obrazovanje i učenje darovitih u kontekstu globalnih procesa

U tekstu se proučavaju heterogeni procesi globalizacije sa posebnim akcentom na njihove ekonomske, političke i kulturne dimenzije. Ovi procesi predstavljaju nov kontekst za obrazovanje, za njegove institucije i praksu, uključujući i oblast obrazovanja i učenja darovitih. Analizirajući „loše” posledice globalizacije, ali i pozitivna obeležja povezana sa njenom praksom i dinamikom, u tekstu se zaključuje da globalni procesi zahtevaju proširivanje pogleda na obrazovanje i pažljivije

definisanje njegovih ciljeva koji bi trebalo da budu utemeljeni na humanističkim osnovama i usmereni ka razvoju kroskulturalnog razumevanja i višestrukih perspektiva i svesti o različitim događajima, te razvoju globalne svesti i veština bitnih za rešavanje globalnih problema. U tom kontekstu autorke razmatraju pretpostavke podrške darovitim tokom njihovog razvoja u okviru inovativnog pristupa globalnog obrazovanja.

Ključne reči: globalizacija, darovitost, obrazovanje i učenje, globalno obrazovanje.

Jovana Milutinović, Ph.D, Sladana Zuković, Ph.D

Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy, Novi Sad

Education and Learning of the Gifted in the Context of Global Processes

The text analyses heterogeneous processes of globalization with special emphasis on their economic, political and cultural dimensions. The processes represent a new context for education, for its institutions and practices, including the area of education and learning of the gifted. Analyzing the "bad" effects of globalization, and the positive characteristics related to its practice and dynamics, the paper concludes that global processes require expansion of the views on education and a closer definition of its objectives, which should be based on humanistic grounds and directed towards the development of the cross-cultural understanding and multiple perspectives and awareness of different events, as well as the development of global awareness and skills, which are essential for solving global problems. In this context, the authors reflect on assumptions for supporting the gifted during their development within the innovative approach to global education.

Key words: globalization, giftedness, education and learning, global education.

Prof. dr Milan Nedeljković

Srpska akademija obrazovanja, Beograd

Obrazovanje darovitih u uslovima globalizacije i homogenizacije kulture i obrazovanja

U ovom radu globalizacija se poima kao proces nastajanja jedinstvenog ekonomskog, političkog i kulturnog prostora u planetarnim razmerama, a kulturna homogenizacija kao ujednačavanje, ali i potiskivanje nacionalnih i lokalnih vrednosti nerazvijenih zemalja nametanjem kulturnog obrasca najrazvijenijih kapitalističkih zemalja. Globalizacija i homogenizacija kulture i obrazovanja menjaju potrebe, društvene i pedagoške uslove obrazovanja i podsticanja darovitih i kreativnih, pripadnika buduće elite znanja o stvaralaštvu koja će biti u stanju da se, pod ravnopravnim uslovima, uključuje u svetske tokove razvoja, ali i da uspostavlja uravnoteženi odnos između lokalnog, nacionalnog i globalnog u svim oblastima egzistencije i emancipacije čoveka i naroda.

Ključne reči: globalizacija, homogenizacija, kultura, obrazovanje i podsticanje darovitih.

Prof. Dr Milan Nedeljkovic

Serbian Educational Academy, Belgrade

Education of Talented Students in Conditions of Globalization and Homogenization of Culture and Education

In this study, homogenization is described as initial common process of economical, political and cultural area in global exchange, and cultural homogenization as equalization but also, by enforcing cultural form of industrial developed countries is distancing national and local values of under developed countries. Globalization and homogenization of culture as well as education, are changing needs, social and educational conditions and encouraging talented and creative students, members of future elite of knowledge and creativity, will be able, under equal conditions, to include in global streams of knowledge, and to achieve balance between local, national and global in all segments of existence and human and national emancipation.

Key words: globalization, homogenization, culture, education, affirmation of talents

Adrijan Negru

Učiteljski fakultet Beograd, Visoka škola strukovnih studija „Mihailo Palov“ Vršac

negruanastasia@yahoo.com

Realizam kao fikcija na globalnom planu

Nova umetnost nije neophodno šokantna, ali i šokantna umetnost nije bezuslovno nova. Šok u umetnosti, ideja da se šokira publika nije nova. I impresionisti, ili fovisti, bili su šokantni u svom vremenu. Simbol našeg vremena jeste šok po svaku cenu, pojava šok-vrednosti, sublimiranje estetike putem senzacionalizma. U umetnosti se ne može biti realista. Ljudi koji su oslikavali pećine pre nekoliko hiljada godina bili su, na svoj način, realisti kao i najbolji savremeni apstraktni slikar. Bilo koji realizam jeste fikcija. U suštini, ne postoji realizam već samo realistički stil. Pitanje se postavlja naspram globalizacije, tj. teatrologije i savremene umetnosti.

Adrijan Negru

Teacher Training Faculty, Belgrade

Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov“ Vršac

negruanastasia@yahoo.com

Realism as Fiction at Global Level

The new art is not necessarily shocking and, respectively, the shocking art is not necessarily new. Shock in art, the idea of shocking the public is also not a new idea. The impressionists or the fauvists were shocked in their time, too. The sign of our times is the shock at any price, shock-value appearance, undermining of aesthetics by sensationalism. In art you can not be realistic. The people who painted the walls of caves now tens of thousands of years were, in their own way, were as realistic as the most bizarre contemporary abstract painter. Any realism is a fiction. In the strong sense, there is no realism but only realistic style. Question is necessary to globalization, in fact, the hyper-realism and teratology of current art.

Marinel Negru

Učiteljski fakultet, Beograd

anastasianegru@yahoo.com

Daroviti i promovisanje autohtonih vrednosti

Sa svakim promovisanim talentom, sa svakim odbačenim predmetom, sa svakom protežiranom kulturom, bliži smo stvarnom originalu. Razvijanje kritičkog ukusa pojedinaca jeste jedino rešenje da bi se iskorenio korov iz bašte sa cvećem, nezavisno od bilo koje kulture, nacionalne ili univerzalne. Promovisanje autohtonih vrednosti, mešavina u originalnom ali koherentnom maniru pojedinih tradicionalnih elemenata, ne mogu podstaći borbu protiv kiča, u odnosu prema kome svaki daroviti pojedinac treba da ima specifičan, agresivan kritički stav.

Marinel Negru

Teacher Training Faculty, Belgrade

anastasianegru@yahoo.com

The Gifted and the Promotion of Autochthonous Values

With each real talent promoted, with each object of bad taste thrown, with each original culture, protected or understood, we are one step closer to true originals. Developing a critical sense in each of us is the only solution to hoe weeds in the garden of flowers regardless of any culture, national or not. Promotion of autochthonous values, combining in an original manner, but consistent with the traditional elements of a new spirit can boost the fight against kitsch, to which each gifted must have a specific report, aggressively critical.

Tanja Nedimović

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača

"Mihailo Palov", Vršac

nedimovic@hemo.net

Mogući efekti društvenih mreža na studentsku populaciju kao potencijalno darovite

Darovitost se može posmatrati kao višedimenzionalni i kompleksan fenomen čijoj složenosti, osim same strukture, doprinosi i činjenica da se transformiše i menja tokom čitavog života. Za razvoj, ispoljavanje i realizaciju darovitosti, značajna je uloga kako kognitivnih, tako i emocionalnih i konativnih faktora, kao i faktora sredine. S druge strane, proces globalizacije u vaspitno-obrazovnom radu akcentuje znanje, a umesto vaspitanja, govori se o "ponašanju" koje treba da bude u skladu sa zahtevima i opštim ciljevima globalizacije. Od darovitih se očekuje "upotrebljivost", a zanemaruje se razvoj njihovih osobina ličnosti, socijalnih i moralnih kvaliteta.

Razvojem informacija i savremenih tehnologija, globalne društvene mreže dobile su na značaju. Došlo je do njihove ekspanzije, koja, po svemu sudeći, može i pozitivno i negativno da utiče na pojedinca, pa u skladu sa tim i na darovitog pojedinca. U svrhu operacionalizacije ponašanja u društvenim mrežama (Bodroža, Popov, i Poljak, 2009) konstruisan je upitnik "Procena virtuelnih ponašanja u društvenim mrežama". Faktorskom analizom ekstrahovano je šest interpretabilnih dimenzija, i to: zavisnost od društvenih mreža, virtuelno otuđivanje, socijalizacija putem društvenih mreža, negativni stav ispitanika prema društvenim mrežama, samoprezentacija u cilju postizanja seksualne stimulacije i profil kao virtuelni self.

U radu se razmatraju psihološke i bihevioralne konsekvence koje se vezuju za fenomen društvenih mreža (Facebook, MySpace i sl.), sa naglaskom na mogući uticaj na potencijalno darovite.

U radu će biti prikazani rezultati istraživanja procene virtuelnih ponašanja u društvenim mrežama, sprovedenog među studentima Visoke škole strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Vršcu.

Ključne reči: darovitost, globalizacija, društvene mreže.

Tanja Nedimović

Preschool Teacher Training College

"Mihailo Palov", Vršac

nedimovic@hemo.net

Possible Influences of Social Networks on Student Population as Potentially Gifted

Giftedness can be seen as multidimensional and complex phenomenon whose complexity, apart from its structure, is contributed by the fact that it is transformed and changed throughout individual's life. The role of cognitive, emotional, conative, as well as environmental factors is significant for the development, manifestation and realization of giftedness. On the other hand, globalization process in educational work has put emphasis on knowledge, rather than education. It has been talked about 'behaviour' which should be in accordance with the demands and general aims of globalization. What is expected from the gifted is to be 'useable', i.e. their utility value has been emphasized, while the development of their personal, social and moral qualities has been neglected.

Due to the development of IT and other modern technologies, global social networks have gained their importance. It seems that their expansion can have both positive and negative influence on an individual, as well as on gifted individual. In order to operationalize behaviour in social networks (Bodroza, Popov & Poljak 2009) a questionnaire has been construed with the title *Evaluation of virtual behaviour in social networks*. Factor analysis has extracted six interpretable dimensions: social network addiction, virtual alienation, socialization through global network, negative attitude of the subjects towards social networks, self-representation aiming at sexual stimulation and profile as virtual self.

The paper considers psychological and behaviouristic consequences related to the phenomenon of social networks (Facebook, My Space, etc) with an emphasis on possible influence on those potentially gifted.

The paper will offer an outline of the research on evaluation of virtual behaviour in social networks, undertaken on the sample consisting of the students of Preschool Teacher Training College in Vrsac.

Key words: giftedness, globalization, social networks.

Виктор Нојман, Миодраг МИЛИН

Universitatea de Vest Timișoara / Temišvar, Rumunija

Universitatea „Aurel Vlaicu“ Arad

victorneumann@hotmail.com

miomi333@yahoo.com

Реформа образовања: Пројекат интелектуалних елита из Румуније

Шта значи европска интеграција за академски живот у Румунији? Које промене ће то донети? Да ли су професори обучени? Под којим условима ће се спроводити универзитетска реформа? Које предности и мане европске интеграције ће утицати на румунског студента? Који елементи социјалног и професионалног понашања треба да се исправе од стране румунског студента? Какав ће бити статус елита у будућности?

За професоре-истраживаче значи могућности за образовање, сарадња у пограничним тимовима, штампање сопствених научних резултата у признатим академским часописима и познатим универзитетским издањима. Интеграција захтева велики труд познавања. Неки професори имају склоност за континуирано студирање, обучени су за професионална такмичења или их радује да се посвете сукобу информација, хипотеза, идеја и тумачења. Ту је и сегмент који није покушај да учествује у националном и међународном академском животу, одбија да научи неки светски језик, нема склоност да се документује и истражује. На жалост, видим да има довољно младих који тако поступају, скривајући се иза неког професора, који је такође осредњи. Они одбијају да прате пре или постдокторски припремни стаж у некој од европских универзитетских институција.

Задњих година појавиле су се многе могућности студирања на Западу, и за сваки ниво, а оне треба да се искористе нарочито у случају нове генерације. Један аутентични истраживач формира се после више година студирања и у том случају верујем да не можемо очекивати да реална академска способност и резултати буду замењени револуционарним духом.

Аутентични европски универзитетски кадар аутор је великог броја научних прилога, одобрених од стране искусних колега, онај је који је објавио референтна дела, који учествује на међународним конгресима и држи предавања или курсеве у сличним условима у другим земљама. Обично, он је присутан у истраживачким програмима

и настави код куће и у свету. Не мање важно, страст према сопственој дисциплини игра важну улогу у каријери. Услови нису свуда подједнако постављени, али прописи се свуда поштују, тако да универзитет није и не може бити само једноставна институција службеника. Жељене промене у универзитетима Румуније ће се појавити у тренутку када ће бити схваћено од стране владе и друштва да ове институције представљају симбол друштва. Од њихових културних и научних скала зависи реформа Румуније колико за ниво елите толико и за ниво масе. Од њиховог доброг рада, резултата и угледа, зависи наше признање у свету. Другим речима, универзитетска интеграција везана је за дубоке промене у администрацији њиховог наслеђа, у промовисању критеријума перформанси и у избору дидактичког кадра.

Victor NEUMANN, Miodrag MILIN

Universitatea de Vest Timișoara / Temišvar, Rumunija

Universitatea „Aurel Vlaicu“ Arad

REFORMA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI: PROIECTUL ELITELOR INTELECTUALE DIN ROMÂNIA

Ce înseamnă integrarea europeană pentru viața academică din România? Ce schimbări va produce aceasta? Sînt pregătiți profesorii? În ce condiții se va putea produce reforma universitară? Ce avantaje și dezavantaje ale integrării europene se vor repercuta asupra studentului român? Ce elemente de comportament social și profesional ar trebui corectate de către studentul român? Care va fi statutul elitelor în viitor?

Pentru profesorii-cercetători înseamnă oportunități de studiu, cooperare în echipe transfrontaliere, tipărirea propriilor rezultate științifice în reviste academice recunoscute și în edituri universitare de renume. Integrarea presupune însă un mare efort de cunoaștere. O parte a profesorilor au înclinație pentru studiu continuu, sînt formați pentru competiții profesionale ori le face plăcere să se supună confruntării informațiilor, ipotezelor, ideilor și interpretărilor. Există însă și un segment care nu face efortul de a participa la viața academică națională și internațională, refuză să învețe o limbă de circulație, nu are înclinații pentru a se documenta și pentru a face cercetare. Din păcate, observ că sînt destui tineri care procedează astfel, ascunzîndu-se în spatele cîte unui profesor, la rîndul său, mediocru. Ei refuză să urmeze un stagiu de pregătire pre- sau postdoctorală într-una din instituțiile universitare europene. În ultimii ani au apărut numeroase oportunități de studiu în Occident și pentru fiecare nivel, iar ele trebuie

valorificate mai ales în cazul noii generații de universitari. Un cercetător autentic se formează după mulți ani de studiu și în acest sens cred că nu putem să ne așteptăm ca reala pregătire academică și rezultatele să fie substituite de spiritul revoluționar.

Universitarul european autentic este autorul unui număr de contribuții științifice omologate de colegi cu experiență, este cel care a publicat lucrări de referință, cel care participă la congrese internaționale și susține prelegeri sau cursuri în medii similare din alte țări decât aceea de origine. De obicei, el este prezent în programele de cercetare și predare atât acasă, cât și în lume. Nu în ultimul rând, pasiunea pentru propria disciplină joacă un rol important în carieră. Nu peste tot exigențele sînt la fel de ridicate, dar oriunde regulamentele sînt respectate, astfel încît universitatea nu este și nu poate fi o simplă instituție de funcționari. Schimbările dorite în universitățile din România se vor produce în momentul în care se va înțelege de către guvernanți și societate că aceste instituții reprezintă emblema societății. De anvergura lor culturală și științifică depinde reforma României atât la nivelul elitei, cât și la acela al masei. De buna lor activitate, de rezultatele și faima lor depinde recunoașterea noastră în lume. Cu alte cuvinte, integrarea universitară este legată de schimbările profunde în administrația patrimoniului lor, în promovarea criteriilor de performanță și în selectarea cadrelor didactice.

Victor NEUMANN

Miodrag MILIN

Timisoara

Education Reform: The Project of Intellectual Elites from Romania

What does European integration mean for academic life in Romania? Which changes will it bring? Are teachers well trained? What are the conditions under which reform at university level will be undertaken? What advantages and disadvantages European integration will bring for Romanian student? Which elements of social and professional behaviour should be improved by a Romanian student? What will be the status of elites in the future?

For professors-researchers it means possibility for education, cooperation in cross-border teams, publication of one's own scientific results in the acknowledged academic journals and known university issues. Integration needs great encounter efforts. Certain professors are inclined to continuous studying; they are trained for professional competition and are

glad to dedicate their time to reflect on confronting information, hypothesis, ideas and explications. On the other hand, there are those who have not made efforts to participate in national and international academic life, they refuse to learn a world language, they are not ready to deal with contemporary literature and research. Unfortunately, I must say that there are young people who act in such a way, hiding behind a professor, who is also an average one. They refuse to follow pre or post doctoral studies in some of European university institutions.

New possibilities have been opened up recently to study in the West at any level and they should be taken, especially by younger generations. An authentic researcher is formed after many years of studies.

Authentic European university professors are authors of a great number of scientific contributions, approved by experienced colleagues, who have published referent works, who have participated at international conferences and given lectures in other countries. He is usually a part of research programs. He is engaged in teaching both in the country and abroad. What is also essential is a passion of one's own discipline. The conditions are not the same everywhere, but the rules are respected. Desired changes in the universities of Romania will appear only when it is acknowledged by the government and society that these institutions represent a symbol of society. Depending on their cultural and scientific scales, the reform in Romania will be either at the level of elite or the level of masses. It is their high quality work, results and reputation that will bring about our acknowledgement in the world. In other words, university integration is connected with deep changes in the administration of its heritage, promotion of performance criteria and the selection of didactic staff.

Dr Radmila Nikolić
Učiteljski fakultet, Užice
scholae50@yahoo.com

Глобализација кроз Болоњски процес у високом образовању

Познато је да се процес евроинтегарација и стварања европске зоне високог образовања одвија у условима неравномерног економског развоја са очекивањима да се у земљама транзиције, какав је случај са Србијом, он одвија са истим ефектима као у развијенијим и богатијим државама Европе. Увођење јединствених стандарда у високо образовање у Србији, отежано је бројним тешкоћама економске природе али и непримереношћу модела образовања, који су идеал

Болоњског процеса а који се намећу као најбоља решења, и која треба да доведу до успостављања заједнице европских народа у погледу јачања интелектуалних, културних, друштвених, научних и технолошких димензија.

Досадашњи ток промена високог образовања ограничен бројним субјективним тешкоћама, на основу и површне анализе, указује на непримереност низа решења конкретним условима у Србији и неадекватност система високог образовања у остваривању прихваћених циљева који се у савременом друштву, друштву учења, Европи знања, постављају пред високо образовање као главни фактор друштвеног раста. У том контексту је тешко пронаћи простор и услове за потпуни развој појединца и испољавање стваралачких својстава и способности личности посебно у условима све веће комерцијализације образовања, у којима је и квалитет образовања под сумњом и у којима је оно све мање својина читавог друштва, а све више привилегија богатих.

Кључне речи: глобализација, Болоњски процес, високо образовање, развој појединца, индивидуални развој.

Dr Nikolić Radmila

Teacher Training Faculty, Užice

scholae50@yahoo.com

Concept of Globalization as Achieved through the Bologna Process in Higher Education

It is well known that the process of Euro integrations and making of the European zone of higher education is conducted in the conditions of uneven economic development; yet, many expect that it could be possible for the process in question to develop, in the countries like Serbia which are going through transition, with the same effects as there are in the developed and rich countries in Europe. The introduction of the unique standards in the higher education of Serbia is made difficult by many difficulties of economic nature, but also by an inadequate model of education which is imposed as the best solution and the ideal of the Bologna process; the model which is supposed to lead to the establishment of the European peoples' community and the strengthening of their intellectual, cultural, social, scientific and technological dimensions.

The current changes in higher education, limited by many subjective difficulties, show that many solutions are inadequate for the existing conditions in Serbia, and that the system of higher education is

inadequate for achieving the goals which are, in the modern society of learning, in Europe of knowledge, set in front of the higher education as the main factors of social growth. In such context, it is extremely difficult to find the space and conditions for individual development and for exercising personal creativity and skills, especially in the conditions of commercialization of education, where the quality of education is to be doubted, and where education is less and less the property of the whole society, and more and more the privilege of the rich.

Key words: globalization, the Bologna process, higher education, individual development.

Проф. др Адам Нинковић
Проф. др Гордана Будимир – Нинковић
budimirninkovic@yahoo.com

Даровити у процесима глобализације
- Филозофско – педагошки аспекти -

Резиме: Глобализација је савремени светски процес повезивања и удруживања (много)бројних народа и држава. Као целовит процес, испољава се кроз значајне промене у свим битним областима живота (економској, политичкој, културној, образовној...). Свака од тих области има и своје специфичне процесе. Посебно место, улогу и значај у свему томе имају савремене друштвене елите (економске, политичке, научне, културне...) и даровити као њихови чланови. Однос даровитости и глобализације се у овом раду сагледава највише са два аспекта: филозофског и педагошког. При том се истичу антрополошко–хуманистички, аскиолошко–етички, васпитно–образовни, мултикултураклни и сродни проблеми па и назначавају нека њихова могућа решења.

Кључне речи: даровитост, глобализација, људска стварност, вредности, морал, васпитање, образовање, култура, мултикултурализам.

Adam Ninkovic, PhD
Gordana Budimir-Ninkovic, PhD

**The Talented in the Process of Globalization
- Philosophical and Pedagogical Aspects -**

The globalisation is the modern process in the world of connecting and joining together many people and countries. As a global process it is expressed in a significant changing in many life areas (economy, politics, culture, education...). Each of these areas has its specific processes. There is a special place for these modern social elite and the talented as their members. The relationship between the globalisation and the talented is discussed in this paper from two aspects: philosophical and pedagogical aspect. We point out these problems: the anthropological and humanistic problems, axiological and ethical, educational and multicultural problems and we also give some possible solutions.

Key words: talent, globalisation, human reality, values, moral, education, culture, multiculturalism.

Doc. dr Aleksandar Petrović

Univerzitet u Prištini, Filozofski fakultet u Kosovskoj Mitrovici
aleksandarpet1@yahoo.com

**Претпоставке образовања духа у философској
енциклопедичности и глобализам**

Заједница коју остварује рад на философском појму у свим анализама области бивствовања и рад на појму откривења истине у хришћанском предању, претпоставља не само симбиозу поимања која кроз истоветности и разликовања сагледава стварност, него и блискост синтезе која саму стварност обухвата у њеним суштинским аспектима. Блискост синтезе подразумева формирање спекулативног појма који енциклопедично, кружећи по кругу живота од настајања до нестајања, а имајући у виду могућност да све аспекте коначности превлада у дијалектичком прожимању са бесконачним, у том дијалектичком посредовању појма своју изворну могућност отвара у разумевању круга образовних претпоставки, где централна тема бива причешћивана мишљу о васкрсењу Господњем. Панлогиичност енциклопедијске систематизације ствари с тиме је христоцентричка логосо-логиичност, па самим тим и учествовање коначних бића у тој светскоисторијској победи над смрћу и доживљају појма образовања свести, као могућој промени тог изворно космичког и отуд трагичног

положаја човека, као бића апстрактно надареног бесмртношћу, што исходи у мишљење да је за надареност од пресудног значаја васпитавање духа и етосна проблематика. Постмодерна појава глобализма оба та аспекта лишава изворне снаге у својим светскоисторијским кретањима и покушава да их замени индустријом забаве и утилитарним циљевима живљења без обзира на одсутност савести пред човечанством. Енциклопедија философских наука претпоставља реализацију хришћанске идеје као онтологију коју савест укоренује у смисао бивствовања, према чему се глобалистичка идеја не показује само контрапродуктивном због одсуства одговорности, него и оном зеленашком, која отвара гностицистички аспект светскоисторијске линија испаштања, показујући углавном надареност за грешења и са подстицањима грешности отвара пут човечанству од спекулативног тоталитета према замени тоталности појма са тоталитаризмом парцијализујуће воље за моћ. Историја испаштања подразумева постоље моћи оличено у модерном технологизовању поимања, са за то посебно `надареним` појединцима, оспособљеним да воде према суноврату у бездан бесмисла и отварају нове странице страдавања човечанства (за шта је Косово илустративан пример), као радикалан доказ реализације ниҳилизма. Философија ваља отуд поново да стане на тачку преиспитивања смисла етосне одговорности за човечанство, како би указала на хоризонт одакле исходи спасоносно светло бивствовања.

Кључне речи: Панлогизам, Христоцентризам, Надареност за обучавање у енциклопедији философских наука, Гностицизам и светскоисторијско испаштање појма, Глобализам и надареност за обучавање у технологизацији појма, Одговорност и сотириолошка димензија бивствовања.

Dr Aleksandar Petrović

University in Pristine, Philosophical Faculty in Kosovska Mitrovica

aleksandarpet1@yahoo.com

Suppositions in the Building of the Philosophical Encyclopaedystic and the Globalism

The community who works on the philosophical conception in all analysis areas of being, and a working on the concept of opening the truth in the Christian tradition, supposed not just a symbiotical connections in the identities and differentions of the considering the reality, sed also a method close to the synthesis who assumed that thing alone in the essential aspects. Closeness of the synthesis supposed a formative circumstances of

the speculative conception who on the encyclopedic way, circled through the circle of life from the generating to vanishing, and with having on the mind a possibility for the dialectical overcoming of all aspects of the finite existence in the infinite, in that dialectical negotiating of the concept his own possibility opened in the understanding in the circle of the circumstances of educational programme, where is the central theme holy participation on the thinking about resurrection of the God. With it is the panlogistic of the encyclopaedic systematization of the things purely Christocentric or logos-logic theme, and in the same way a participation of the final beings in that worldhistoric triumph upon the death and in the empathy in the conception of the building the consciousness as in a possible changing of the originally cosmic and by that a tragic position of a human being abstractly enlivening as immortal, what resulted in a thinking that for enliveness is main assign level of education and ethical character of a being. The postmodern appearance of the globalism both of that aspects loose annihilated from the force in the dwellings in world history, and make annihilation in the changings with a industrial fancies and utilitarian goals of life, without looking on a absence of the consciousness responsibility face to the humanity. Encyclopaedy of the philosophical knowledges supposed the difference in the realization of Christian idea as a ontology who enreasoning the consciousness in the sense of existence, by whom the globalistic idea is not just a contraproductive because have no a right responsibility, sed also a usurical, that who opened a gnostic aspect a line of worldhistorical line of paying the prices, showing talent or enliveness for the mistakes and intentions to the sins, opening the way to the humanity from the speculative totality of concept to the changings in totalisation of the partial willing of power. History of the paying the prices of sins means the throne of power symbolised in a modern technological ways of meanings, with a special enlivened individuals, potentialised to lead in a falling in the abysses of nonsenses and for opening the new pages in the martyrdom in human living (illustration is problem of Kosovo), as a radical proof of the realization of nihilism. By that philosophy is obvious to stand again on the point of reinvestigation of the sense of ethical responsibility for the humanity, showing on that way on the horizon from whose incoming the saving light for the beings itself.

Key words: Panlogism, Christocentrism, Enliveness for the educating in the encyclopaedia of philosophical knowledges, Gnosticism and worldhistorical paying the sinprices in the conceptions, Globalism and talent for the education in a technological way of conceptualising, Responsibility and the saving dimension of being.

Predrag Prtljaga

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje
vaspitaca „Mihailo Palov“ – Vršac
jpivan@sezampro.rs

global-IT-izacija

Pad Berlinskog zida, odnosno ujedinjenje „dve“ Nemačke, može figurativno označiti početak procesa globalizacije. Paralelno sa ovim procesom, ali bez političke pozadine, razvija se i informatika, koja će uskoro postati svetski prisutna pojava, ali i jedno od osnovnih sredstava za postizanje globalnih, pa i političkih, ciljeva.

Kroz istoriju se najčešće spominju dve velike i veći broj *manjih* revolucija. Promene u načinu proizvodnje krajem XX veka uvode pojam *treće tehnološke revolucije – informatičke revolucije*. Odgovor na pitanje kako je tehnološki razvoj uticao na promene u društvu možemo potražiti samo na osnovu istorijskih činjenica – do sada izvedene tehnološke revolucije donele su više dobra društvenom razvoju i pored svih negativnih posledica koje prate svaku revoluciju. Rezultat je primetan porast kvaliteta i standarda života, a kao ključni dokaz ovoj tvrdnji – činjenica da je životni vek čoveka osetno produžen! Pogled u istoriju daje odgovore i na pitanje kako su se pojedinci i grupe suprotstavljali promenama, a rad se bavi i aktuelnim antiglobalističkim pokretom i pogledom kakva bi mogla biti budućnost informatičkog društva.

Kakva je uloga darovitih u ovde opisanim, skorašnjim, promenama, tj. kakva je njihova uloga u događajima koji slede? Da li će daroviti biti upotrebljeni kao sredstvo dostizanja ekonomskih i političkih ciljeva globalizacije, ili će oni proces globalizacije učiniti humanijim...

Ključne reci: globalizacija, IT, informatika, tehnologija, društvo, tehnološka revolucija.

Predrag Prtljaga

Preschool Teacher Training College

“Mihailo Palov“ – Vršac

jpivan@sezampro.rs

global-IT-ization

The fall of Berlin wall, i.e. unification of the *two Germanies* can figuratively mark the beginning of globalization process. In parallel with this process, without political background, information technology has been developed, to become world phenomenon, as well as one of the means for the achievement of both global and political aims.

Two great and a number of *smaller* revolutions have been most commonly mentioned through history. The changes in the production process in the end of 20th century have brought about the notion of *the third technological revolution – informatics revolution*. The answer to the question how technological development has influenced social changes can be searched for according to historical facts – recent technological revolutions have brought more welfare to social development, apart from all the negative consequences following any revolution. The result is noticeable increase of life quality and standard, and the key evidence supporting the statement is – the fact that the lifespan has been significantly extended! A look at history offers answers to the question in what a way individuals and groups used to struggle with changes. Furthermore, the paper deals with the current antiglobal movement and a view on what the future of informational society could be like.

What is the role of the gifted in the described recent changes, i.e. what is their role in subsequent event? Will they be used as a means for achieving economic and political aims of globalization, or they will be those who will make the globalization process more humane...

Key words: globalization, IT, informatics, technology, society, technological revolution.

Mr Jelena Prtljaga

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača, Vršac
Učiteljski fakultet, Beograd

Mr Slavica Komatina

Agenda, Centar za podršku porodici, Beograd
Baletska škola „Lujko Davičo“, Beograd

Daroviti – između ličnog/interpersonalnog, državnog i globalnog

Fenomen darovitosti analizira se na ličnom, društvenom i globalnom nivou. Posebno se proučavaju aspekti emigracije darovitih iz naše zemlje, s obzirom na specifičnu kulturnu klimu koja podstiče njihov odlazak i efikasnost i delotvornost mera koje država preduzima na tom planu.

Imajući na umu aktuelne potrebe naših darovitih ljudi i probleme sa kojima se oni suočavaju kada moraju da se u novoj sredini u potpunosti izraze na engleskom jeziku, kao sredstvu neophodnom za ostvarivanje darovitih pojedinaca van nacionalnih okvira, rad se bavi domenom interpersonalne kompetencije. Globalizacijske promene posebno se reflektuju na domen jezičke modalnosti, kao glavnom eksponentu interpersonalne funkcije jezika, te se ukazuje na razlike koje u tom smislu postoje između engleskog i srpskog jezika.

Konkretizujući probleme darovitih osoba iz naše sredine, zaključujemo da je u neodgovarajućim uslovima za kreativni razvoj takvih ličnosti njihovo kretanje ka sredinama koje umeju da prepoznaju njihov značaj i nagrade njihov kvalitet, kako u njihovom ličnom, tako i u opštem interesu i posmatra se kao pozitivna tekovina procesa globalizacije.

ključne reči: daroviti, globalizacija, interpersonalna kompetencija, modalnost, engleski jezik, srpski jezik.

Jelena Prtljaga, MA

Preschool Teacher Training College, Vrsac

Teacher Training College, Belgrade

Slavica Komatina, MA

Agenda – Centre for Family Support, Belgrade

Ballet School “Lujko Davičo”, Belgrade

The Gifted – Between Personal/Interpersonal, State and Global

The paper considers giftedness phenomenon at personal, social and global level. Special attention is paid to the aspect of emigrations of the gifted from Serbia, due to specific cultural climate encouraging their decision to leave the country, as well as the efficacy of the measures the state has taken in this respect.

Having in mind the current needs of our gifted people and the problems they face having to express themselves in a new setting entirely in the English language, as the means necessary for the achievement of gifted individuals beyond national frames, the paper deals with the domain of interpersonal competence. It points to certain globalization processes developing within the English language, especially in the modality domain, as the main exponent of interpersonal language function, as well as to the differences existing between the English and Serbian language in this respect.

Making the problems of the gifted persons more concrete, it has been concluded that in the conditions unfavourable for creative development of creative personality, the mobility of the gifted towards the settings that can acknowledge their importance and reward their quality should be viewed in the light of general welfare, as a positive heritage of globalization process.

Key words: the gifted, globalization, interpersonal competence, modality, English language, Serbian language.

Snežana Prtljaga

Visoka škola strukovnih studija

za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ Vršac

vsvasbiblioteka@hemo.net

Globalizacija i funkcija znanja darovitih

Globalizacija, kao svojevrsni fenomen, omogućila je širenje informacija i samim tim dala priliku za razvoj kako bogatim zemljama, tako i zemljama u razvoju, ali i nametnula nove zahteve svim oblastima savremenog društva, a pre svega obrazovanju. Jer, obrazovanje, kao svojevrsna „industrija znanja“, postaje dominantni činilac na kome počivaju sve ostale oblasti u savremenom društvu. Dakle, obrazovanju se nameću novi zahtevi: preispituje se uloga i značaj znanja, menjaju se shvatanja o učenju i znanju uopšte, teži se sticanju kompetencija za upotrebu i primenu naučenog itd.

Kraj 20. i početak 21. veka obeležili su stavovi da živimo u tzv. „društvu znanja“, društvu u kome je znanje osnovni izvor daljeg napretka čovečanstva. U uslovima sadašnjeg dinamičnog naučno-tehnološkog progresa, posebno se postavljaju veliki zahtevi prema kvalitetu ljudskog resursa kao glavnog izvora bogatstva jednog društva. Moderna privreda traži dobro obučenu, prilagodljivu radnu snagu, sa znanjem koje je u funkciji. Dakle, treba razviti svest o tome da ulaganje u obrazovanje i usavršavanje ljudi jeste najbitniji element razvojne politike jedne zemlje. Takođe, posebnu pažnju treba posvetiti darovitim pojedincima. Budući da je za napredak društva neophodan stvaralački kadar, i da su intelektualne sposobnosti najdragoceniji društveni kapital, od suštinskog značaja je negovanje fenomena darovitosti. Jer mali je broj darovitih pojedinaca koji mogu da se izdvoje sa svojim specifičnostima i razlikama, posebno ako ih okružuje nerazumevanje i neprihvatanje.

Može se reći da cilj obrazovanja danas nije samo memorisanje i skladištenje činjenica, već i sticanje veštine da se znanje odmah primeni za rešavanje konkretnih problema, odnosno da to znanje ima upotrebnu vrednost.

Ključne reči: globalizacija, daroviti, obrazovanje, znanje.

Snežana Prtljaga

Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov”

Vršac

Globalization and Function of Knowledge of the Gifted

As a specific phenomenon, globalization has enabled accelerated spread of information opening up the opportunity for development of both highly developed and developing countries. At the same time, it has imposed new demands in all fields of contemporary life, before all education. As a specific “industry of knowledge” education has become a dominant factor, a cornerstone of all other fields in modern society. In other words, new demands have been imposed on education: the role and importance of knowledge have been reconsidered, views on learning and knowledge in general have been changing, the acquisition of competences for application of what has been learned has been strived for, etc.

The end of 20th and the beginning of the 21st century are marked by the attitude that we live in the so called “knowledge society”, society in which knowledge has become a source for further progress of humankind. In the conditions of current dynamic scientific-technological progress, great demands have been imposed on the quality of human resource as a main resource of social welfare. Modern economy seeks for well trained, adjustable working power, with functional knowledge. So, awareness should be raised that investments in education, as well as professional development are essential elements of developmental politics of a country.

Furthermore, special attention should be paid to gifted individuals. Having in mind that what is needed for social progress is creative staff, as well as the fact that intellectual abilities are the most important social capital, nurturing of giftedness phenomenon is of essential importance; especially due to the fact that there are few individuals who are capable of dealing with specific demands and diversity, surrounded by the lack of understanding and acceptance.

It can be said that the aim of education today is not mere memorizing and stocking of facts, but acquisition of a skill to immediately apply knowledge in order to solve problems. In other words, knowledge has utility value.

Key words: globalization, the gifted, education, knowledge..

Miroslava Ristić
Učiteljski fakultet
miroslava.ristic@uf.bg.ac.rs

Mentorski rad sa darovitim učenicima u online okruženju

Rad ima za cilj da ukaže na specifičnosti mentorskog rada sa darovitim učenicima u online okruženju. U radu se istražuju: obrazovni potencijali Interneta; uloga mentora u radu sa darovitim učenicima; telementorstvo; vrednovanje znanja darovitih u online okruženju i aspekti sigurnosti darovith učenika na Internetu.

Na osnovu postojećih istraživanja, osnovni cilj online mentorstva darovitih, je pružanje individualne podrške u vođenju, poučavanju, motivisanju, instruisanju, savetovanju i vrednovanju darovitih učenika.

Ključne reči: mentorstvo, internet, daroviti učenik, telementorstvo.

Miroslava Ristić
Teacher Training Faculty
miroslava.ristic@uf.bg.ac.rs

Online Mentoring for Gifted Students

The aim of this paper is to explain particularities of gifted children mentoring. In this paper we explore: education potencial of the Internet; the role of the gifted student mentor; telementoring; online evaluation and Internet safety of the gifted student.

According to current research the basic aim of mentoring gives gifted students the chance to have one-to-one support in keeping, teaching, consultation, motivation, instruction and evaluation.

Key words: mentoring, Internet, gifted student, telementoring

Dario Saftich, prof.
Edit Rijeka
dario.saftich@ri.htnet.hr

Obrazovanje o demokratskom građanstvu širi toleranciju i uvažavanje među kulturama

Obrazovanje o ljudskim pravima i aktivnom, odgovornom građanstvu od ključne je važnosti za razvoj europskih pluralističkih demokracija. Uvođenje europske dimenzije u nastavu može olakšati dijalog, u paneuropskim razmjerima, između donositelja odluka, nastavnika, roditelja i nevladinih udruga, razmjenom informacija i širenjem novih ideja te kroz primjere dobrog postupanja. U svjetlu promjena koje je donijela globalizacija, europsko ujedinjenje i tehnološki napredak, sve je očitije kako svaki građanin ima ključnu ulogu u borbi protiv ekstremizama kao i u osiguranju demokratske stabilnosti i socijalne kohezije. U eri globalizacije djelovati lokalno - misliti globalno, postala je krilatica novih pokreta koji u promjeni modela spoznaje i vrijednosnog odnosa prema stvarnosti, kao i u promjeni modela poučavanja i učenja, vide sigurne putove izlaska iz krize i učinkovit otpor izazovima suvremenog svijeta. Povezivanje prava na demokratsku participaciju sa slobodom, jednakošću i snošljivošću, postalo je dijelom zapadnih demokracija tek nakon masovnih migracija u postkolonijalnom razdoblju i transformaciji nacionalnih država u multietnička, multivjerska i kulturno pluralna društva. Da bi ova transformacija dala željene rezultate, potrebno je boriti se protiv predrasuda, razviti sposobnost za kritičko prosuđivanje već od školskog uzrasta. U izvjesnom smislu to znači povratak onim vrijednostima otvorenosti i dijaloga koje su karakterizirale grčki polis, ili barem slobodne građane u antičko doba. Drugim riječima, demokracija se vraća svojim počecima.

Prof. Dario Saftich
Edit Rijeka
dario.saftich@ri.htnet.hr

Education for Democratic Citizenship Disseminates Tolerance and Respect among Cultures

Education for democratic citizenship is a set of practices and activities for equipping young people and adults to play an active part in democratic life and exercise their rights and responsibilities in society. The education for

democratic citizenship is a strategic field if we want a society based on knowledge as much as on a democratic culture. It is important to introduce the education for democratic citizenship and of the human rights in the school programs. A strong commitment to democratic citizenship in a diverse society produces a strong commitment to the politics of difference, which in turn encourages people to seek for a sympathetic understanding of different groups. A civic curriculum for democratic citizenship should include many elements. The curriculum overall must inculcate a "democratic consciousness," which is open to new ideas, critical and questioning. Educational systems have historical mission to eradicate, or at the very least, make relative the prejudices and negative conceptions.

Проф. др Стана Смиљковић
Учитељски факултет у Врању
ucfakxvranje@yahoo.com

Васпитач и учитељ као иноватори у препознавању и развијању креативних особина деце

У овом раду проналазимо могућности које васпитачи и учитељи користе у циљу откривања појединих клица даровитости деце предшколског и млађег школског узраста, посебно у савлађивању језика и рецепцији краћих књижевних текстова лирског, епског и драмског садржаја. Деца од седам до једанаест година на специфичан начин доживљавају наведене врсте своје школске лектире. Изражавајући доживљај, обогаћују себе, песму или причу и слушаоце око себе. Књижевни текст живи у њиховој машти и та слобода израза омогућава им да схвате да се у језичкој игри манифестује њихов лични став и свет, уметност и радост душе. Одмереност и иновативност у раду васпитача и учитеља допринеће да се младим генерацијама дарује сазнање које се открива кроз разнолике игре из којих искрсава лепота створена, не само рођењем, већ и проицљивим и креативним радом.

Кључне речи: васпитач, учитељ, даровитост, препознавање, развој, језик, деца.

Prof. Stana Smiljkovic, Ph.D.
Teacher-training faculty in Vranje
Vranje

Pre-school and School Teachers as Innovators in Recognition and Development of Creative Characteristics of Children

In this paper the author reveals possibilities that pre-school and school teachers use with the aim to find individual germs of gifted pre-school and lower elementary schoolchildren, especially in acquiring language and reception of short literary texts of lyrical, epic and dramatic contents. Children from seven to eleven years of age experience mentioned kinds of their school readings in a specific way. Expressing their experience, they enrich themselves, a poem or a story and listeners around them. Literary text lives in their imagination and freedom of expression helps them understand that their personal attitude and their own world, art and joy of their souls manifest in this language game. Being restraint and innovative in their work, pre-school and school teachers will have its contribution in giving away knowledge to young generations, knowledge that can be revealed through various games from which appears beauty made not only by birth, but with discerning and creative work as well.

Key words: Pre-school teacher, school teacher, gift, recognition, development, language, children.

Doc. dr. Jasmina Starc

Visoka škola za upravljanje in poslovanje Novo mesto

Emocionalno inteligentan učitelj – voditelj uspešnog i efikasnog vaspitno-obrazovnog procesa darovitih učenika

Autorica u radu obrađuje značaj osjećaja, čuvstava i čuvstvene inteligencije učiteljâ za njihov dobar rad sa darovitima učenicima. Ako učitelj želi u svome odgojno-obrazovnom radu biti uspješan i efikasan te omogućiti u nastavnom procesu takve uvjete koji darovite učenike podstiču k uspjehnosti i visokim rezultatima, od njega se očekuje puno razvijene čuvstvene inteligencije, koja se manifestira u njegovim karakternim sposobnostima (čuvstveno samospoznavanje, samoocjenjivanje, samosvijest, samonadzor, poštenje, prilagodljivost, želja za postizanjem rezultata, davanje pobuda, optimizam), društvenim sposobnostima (empatija, društvena svijest, utjecaj, razvijanje drugih, podsticanje promjena, sposobnost rješavanja konflikata) i

adekvatnom izboru stila vođenja (vizionarski, drugarski, mentorski, demokratični, diktatorski, zapovjednički).

Ključne riječi: čuvstvena inteligencija, čuvstveno inteligentan učitelj, darovit učenik, stil vođenja učitelja

Doc. dr. Jasmina Starc

Visoka šola za upravljanje in poslovanje Novo mesto

Čuvstveno inteligentni učitelj – vodja uspešnega in učinkovitega vzgojno-izobraževalnega procesa nadarjenih učencev

Avtorica v prispevku obravnava pomen občutij, čustev in čustvene inteligence učiteljev za njihovo dobro delo z nadarjenimi učenci. Če želi biti učitelj pri svojem vzgojno-izobraževalnem delu uspešen in učinkovit ter omogočati take razmere v učnem procesu, ki nadarjene učence spodbujajo k uspešnosti in visokim učnim rezultatom, se od njega pričakuje veliko mero razvite čustvene inteligence, ki se kaže v njegovih osebnostnih sposobnosti (čuvstveno samozavedanje, samoocenjevanje, samozavest, samonadzor, poštenost, prilagodljivost, želja po doseganju rezultatov, dajanje pobud, optimizem), družbenih sposobnostih (empatija, družbeno zavedanje, vplivnost, razvijanje drugih, spodbujanje sprememb, sposobnost reševanja sporov) in ustrezni izbiri sloga vodenja (vizionarski, mentorski, tovariški, demokratični, diktatorski, ukazovalni).

Ključne besede: čuvstveno inteligentni učitelj, nadarjen učenec, slog vodenja učitelja

Jasmina Starc

School of Business and Management Novo mesto, Higher Education Centre Novo mesto, Slovenia

Emotionally Intelligent Teacher – the Leader of a Successful and Efficient Educational Process of Gifted Pupils

The authoress deals with the importance of emotions, feelings and emotional intelligence of teachers for their good work with gifted pupils. If the teacher wants to be successful and efficient and if he/she enables the conditions in the process of study which give gifted pupils incentive and high study results, (s)he is expected to have a high degree of emotional intelligence, which is shown in his/her personal abilities (emotional self-

awareness, self-esteem, self-control, honesty, flexibility, the wish to achieve good results, biding incentives, optimism), social abilities (empathy, social awareness, influence, developing others, developing changes, the ability to solve conflicts) and the right choice of leadership style (visionary, like a mentor, comradely, democratic, dictatorial, giving order).

Key words: emotional intelligence, emotionally intelligent teacher, gifted pupil, teacher's style of leadership

Milena Stipić, dipl. pedagog – master

Dr Radovan Grandić

Filozofski fakultet, Novi Sad

Dr Marko Sarić

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad

Obrazovanje darovitih u uslovima globalizacije

Nagli rast informativne tehnologije i globalizacije u izgled nam stavlja budućnost u kojoj će adekvatno obrazovanje darovitih biti od velikog značaja. Zbog toga nijedna država ne sme biti ravnodušana i nezainteresovana za obezbeđivanje adekvatnih i optimalnih uslova za zadovoljavanje sazajnih potreba najboljih umova koje ima. Savremeni društveni, ekonomski, politički i kulturni uslovi zahtevaju traganje za darovitim i nameću potrebu za njihovim optimalnim razvojem. Vaspitno-obrazovne organizacije, kao i svi učesnici u vaspitno-obrazovnom procesu, moraju voditi računa o pravilnom usmeravanju i orijentisanju darovitih kako bi svoje sposobnosti usmerili u inovatorskom pravcu i time stvarali optimalne uslove za srećan i perspektivan život društva.

Da bi se postojeća civilizacija razvila do nivoa svojih optimalnih mogućnosti potreban je napor najboljih umova. Prema tome, osnovni preduslov za razvoj "svetskog društva" jesu obrazovani, daroviti, kreativni i fleksibilni ljudi spremni da te svoje potencijale stave u funkciju, obogaćuju, usavršavaju i neguju tokom čitavog života.

Ključne reči: daroviti, obrazovanje, globalizacija.

Milena Stipić, MA
Professor Radovan Grandić
Philosophical Faculty, Novi Sad
Marko Sarić, PhD
Novi Sad

Educating Gifted Students in the Conditions of Globalization

Sudden increase of information technology and globalisation indicates the fact that adequate education for gifted students will have great importance in future society. Therefore, all the countries should show certain interest for providing adequate and optimal conditions for meeting educational needs of the most prominent minds of the society.

Modern social, economic, political and cultural conditions demand for searching gifted students and imposing the need for their optimal development. Educational institutions as well as all the participants in the educational procedure should take care about proper direction and orientation for gifted students in order to foster innovative talents and thus, create optimal conditions for happy and perspective life of the whole society.

Only the best minds of our civilisation could enhance the development of our civilisation further on towards its optimal possibilities. Therefore, the major prerequisite for the development of the 'world society' are the educated, gifted, creative and flexible people who are ready to serve it as well as to nurture and make the most of their own talents lifelong.

Key words: gifted, education, globalisation.

Prof. dr Petar Stojaković
Odsjek za psihologiju
Filozofski fakultet, Banja Luka
profstojakovic@yahoo.com

Kreativna pitanja u nastavnom procesu

Mnoga istraživanja pokazuju da nastavnici najčešće postavljaju ona pitanja koja angažuju ili pokreću na akciju samo niže kognitivne procese kao što su pamćenje i prikupljanje činjenica (šta, ko, gdje, kako, zašto itd), a veoma malo se pažnje posvećuje pitanjima koja pokreću na akciju više procese mišljenja kao što su kreativno i kritičko mišljenje. Ova pitanja se odnose ne samo na pamćenje i razumijevanje činjenica, već i na njihovu

primjenu, analizu, sintezu i evaluaciju, čime se pomaže učenicima ne samo da usvoje kvalitetna znanja već i da poboljšaju i svoju imaginaciju i svoje sposobnosti za učenje i kreativnost.

Prof Petar Stojaković

Philosophical Faculty, Banja Luka

Pedagogy Department

profstojakovic@yahoo.com

Creative Questions in Teaching Process

It is important to remember to ask a variety of questions during the teaching process. Research shows that many teachers only ask questions of lower cognitive level. But in order to motivate students we should ask them more challenging questions and not simply rely on the recall types of questions. Certainly there are times when lower level questions are needed. It is particularly true at the beginning of units or lessons, when students have little knowledge of the content. However, the concern that we have with the use of lower level questions is when they are used extensively. Unfortunately, some research done in the classroom suggest that in many cases more than a half of the questions asked are of the lower levels. However, if we use higher level questions we can help students improve their learning abilities and creativity in the classroom.

Др Буба Стојановић

Учитељски факултет у Врању

bubastojanovic@gmail.com

Даровити ученици у интегративној настави

Полазећи од чињенице да би школа будућности требало да буде по мери сваког ученика, односно, да васпитава и образује племените, креативне и свестране личности које самостално мисле, уче, стварају максимално развијајући своје индивидуалне потенцијале, предлажемо интегративну наставу као подстицајну средину за то. Интеграција садржаја даје наставницима могућност да пронађу аутентичне и неусиљене начине повезивања различитих аспеката градива, чиме се садржаји обрађују на занимљив и смислен начин за ученике. Све то ствара подстицајну атмосферу и обезбеђује оптималне услове за испољавање, али и развој даровитости. Подстичући ученике

да уочавају различите перспективе, износе своје доживљаје и виђења књижевног дела, повезују чињенице, критички и маштовито размишљају о ликовима, наводимо их на стваралаштво и креативност, при чему испољавају и свој дар за ликовно и литерарно стваралаштво. О томе сведоче радови ученика III разреда основне школе настали у оквиру експерименталне провере интегративног приступа при интерпретацији народне књижевности.

Кључне речи: Даровитост, ученици, интегративна настава, подстицај, стваралаштво.

Buba Stojanovic, Ph.D.

Teacher-training faculty in Vranje
Vranje

Gifted Pupils in Integrative Teaching

Starting from the fact that school of future should fit every pupil, that it should educate noble, creative and versatile personalities that think, learn, create independently, and at the same time develop and cherish individual potentials, we suggest integrative teaching as stimulative environment for that. Integration provides teachers with the possibility to find out authentic and unconstrained ways of connecting different aspects of curriculum, by which the contents are interpreted in an interesting and meaningful way for children. All this make a stimulative atmosphere and provide optimal conditions for expressing and cherishing this ability in children. By giving directions to pupils to notice different perspectives, to share their experience and view of a literary work, to join facts, to critically and imaginatively think about characters, we stimulate them to start creating, where their gift (ability) comes forward. This is supported with the third elementary school grade pupils' works, made during experimental checking of integrative approach while interpreting folk literature. Works of folk literature, in correlation with the similar contents of other subjects, represent sparks of wisdom which kindle creative potentials of gifted pupils.

Key words: Gift (ability), pupils, integrative teaching, stimulus, creativity.

Suhecki Tomislav

Visoka škola strukovnih studija

za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ Vršac

Globalizacija i daroviti

Nesporno je da čudo stvaranja suočava pojedince i grupe sa specijalizovanim vrstama darovitosti, darovima koji pokreću procese globalizacije i talentima koji održavaju stabilnost i humanost i najmanjih zajednica pa do prezrenog a najvećeg dara – talenta da se održi porodica.

Izazovi globalizacije učiniće da daroviti postanu opšte dobro, globalni resurs sa daleko promišljenijim sistemom otkrivanja i aktivacije darovitih.

Naravno, postoje potrebni i nepotrebni darovi. Budućnost bira šta joj je drago, a odbacuje nepotrebne, a evidentne darove koji se mogu aktuelizovati u lokalnoj zajednici.

Nova vremena posežu za novim ljudskim kreativnim resursima, a gomilaju se nepotrebne sposobnosti koje evidentira služba za zapošljavanje.

Svaki pojedinac je potencijal neprikosnovenog jedinstvenog dara koji ne mora i da je društveno potreban.

Ključne reči: daroviti, društvo, globalizacija.

Tomislav Suhecki

Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov”, Vrsac

Globalization and the Gifted

It is undisputable that the miracle of creation confronts individuals and groups with special types of giftedness, with the gifted, who drive the processes of globalization, and talents who preserve stability and humanity of the smallest communities to a despised, but greatest gift – a talent to preserve a family.

The challenges of education will cause the gifted to become general well-fare, global resource with far better considered system of identification and activation of the gifted.

Of course, there are desired, needed gifts, as well as whose who are not needed. The future chooses what it likes.

New age has been striving for new human creative resources, while unneeded abilities have been piling up to be registered by the employment service.

Each individual is potentially a unique gift who may or may not be socially needed.

Key words: the gifted, society, globalization.

Nataša Sturza-Milić

Visoka škola strukovnih studija

za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac

natasasturza@gmail.com

Uticaj dominantnog društvenog razmišljanja na ranu specijalizaciju motorički darovite dece

Mnogobrojne društvene i kulturne aktivnosti, a među njima i sportske, pod uticajem su dominantnih kodeksa i shvatanja. Dečji sport je, poslednjih godina, predmet mnogih naučnih istraživanja, saopštenja i deklaracija, koje opominju na opasnost od rane specijalizacije, zloupotrebe i „zlostavljanja“ dece u sportu. Prisutan je globalni trend da se motorički darovita deca pronalaze, intenzivno treniraju i takmiče u sve mlađim uzrastima, pre nego što su u svakom pogledu (fizičkom, emocionalnom, intelektualnom) spremna za to. Cilj ovog rada je bio da se ispita mišljenje vrhunskih i priznatih sportskih trenera iz naše zemlje (N= 41) u vezi sa vremenom uključivanja motorički darovite dece u određene sportske discipline (odbojku, košarku, tenis, rukomet, fudbal, borilačke sportove, ples i dr.), odnosno, relaciju između deskriptivnog i preskriptivnog (kako u stvarnosti jeste, i kako bi prema mišljenju stručnjaka trebalo da bude). U radu je korišćena metoda anketiranja, a instrument je predstavljao posebno konstruisan upitnik. Primenom Mann Witney U testa utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika ($Z = -2,945$; $p = 0,003$) u mišljenju sportskih trenera između varijabli – Kada deca u praksi počinju da treniraju određenu sportsku disciplinu (Mean = 8,8 godina) i Kada je optimalno da se deca uključe u trening određene sportske discipline (Mean = 10,5 godina). Namera ovog istraživanja je „provera realnosti“ u vezi sa granicom koju treba povući kada je u pitanju uključivanje dece u sport, a takođe i promena nekih ustaljenih, globalno nametnutih razmišljanja, pre svega, u cilju obezbeđivanja kvalitetnog usmeravanja i razvoja motorički darovite dece.

Ključne reči: motorički darovita deca, rana specijalizacija

Natasa Sturza-Milic

Preschool Teacher Training College „Mihailo Palov“ Vrsac, Serbia

natasasturza@gmail.com

The Influence of Dominant Social Beliefs on Early Specialization of Motor Gifted Children

Numerous social and cultural activities, including sports activities, are under the influence of dominant codices and beliefs. In recent years children sport has been the subject of many scientific researches, declarations and announcements, which have been cautioning against early specialization, misuse and ‘abuse’ of children in sport. There is a global growing trend towards finding motor gifted children who will train and compete intensively at such an early age, even before they have become ready for that in any way (physically, emotionally and intellectually). The aim of this paper has been to examine the opinions of acknowledged Serbian trainers (N=41) about the age of children for the inclusion in certain sports disciplines (volleyball, basketball, tennis, handball, football, martial arts, dancing, etc.) and the relation between the descriptive and prescriptive (the real state of things and the desired one according to the experts’ opinions). The method of conducting a survey has been used in the paper, while the instrument has been a questionnaire particularly made for this purpose. Having used Mann Witney U Test it has been confirmed that there is a statistically significant difference ($Z = -2,945$; $p = 0,003$) between the opinions of sports trainers about the variables – The age when children start to train certain sports disciplines in practice (Mean = 8,8 years of age) and The optimal age for the inclusion of children in training of certain sports disciplines (Mean = 10,5 years of age). The intention of this paper is a ‘reality check’ about the age limit which should be set regarding the inclusion of children in sports and also an attempt to change some common, and perhaps globally imposed beliefs in order to provide a quality guiding and development of motor gifted children.

Key words: motor gifted children, early specialization.

Jasmina Šefer

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

jsefer@rcub.bg.ac.rs

Doprinos slovenskog shvatanja multikulturalnoj perspektivi kreativnosti i darovitosti

Intelektualni evro-američki profesionalni krugovi u oblasti izučavanja darovitosti i kreativnosti čine napore da registruju kulturne različitosti, koje se odražavaju u navedenim pojmovima i sačuvaju ih od zaborava koji će doneti globalistička transformacija sveta. Ovo je naročito značajno stoga što kultura, filozofija i shvatanje sveta i čoveka utiču, ne samo na lokalni folklor, već i na naučne pristupe fenomenu kreativnosti i darovitosti u različitim delovima sveta. Poznato je da se istraživanja, naročito u društvenim naukama, ne mogu odvojiti od društvenog konteksta koji utiče na opšta polazišta grupe naučnika neke kulture. Kao i drugi pojam, i koncepcije darovitosti i kreativnosti razlikuju se od kulture do kulture. Svaka kultura iz svog ugla doprinosi opštem pogledu koji objedinjuje različitosti u multikulturalni mozaik. Slovenske koncepcije doprinose tom mozaiku naglašavanjem uloge emocija, intuicije i potpunog predavanja duhovnom procesu tokom stvaralačkog akta koji se može samo celovito posmatrati uzimajući u obzir sve aspekte ličnosti stvaraoca. Iako se podrazumevaju biološke dispozicije, darovitost i kreativnost u slovenskim zemljama uglavnom se definišu tek u procesu socijalnog formatiranja, naglašavajući socijalno-istorijski i kulturalni uticaj. Zanimljivo je preplitanje neurobioloških, psihodidaktičkih i religijsko-filozofskih teorija i istraživačkih iskustava o pomenutim fenomenima. Naša analiza odnosi se na slovenski svet, pre svega onaj deo sa pravoslavnom tradicijom koja je u velikoj meri definisala kulturna obeležja slovenskih naroda, s posebnim osvrtom na Rusiju kao dominantnog predstavnika. Predmet analize su jezički, naučni, filozofski, religiozni i umetnički pisani diskursi. Iako teško prepoznatljive, ipak postoje zajedničke karakteristike koncepcija darovitosti i kreativnosti u različitim slovenskim zemljama.

Jasmina Šefer

Institute for Pedagogic Research, Belgrade

jsefer@rcub.bg.ac.rs

The Contribution of the Slavic Understanding to the Multicultural Perspective of Creativity and Giftedness

Euro-American scholars and researchers make an effort to identify cultural diversity, expressed in the concepts of giftedness and creativity. They try to save these concepts from oblivion which may happen in the future as an extra product of globalistic world transformation. The most important is that cultures, philosophies and understanding of the world and human being affect, not only folklore, but scientific approaches to creativity and giftedness in various parts of the world. It is well-known that research, particularly in social studies, is affected by the social context influencing general starting points of the local scientific minds. Giftedness and creativity, as well as other concepts, are differently defined depending on the culture. Cultures, each from the particular perspective, may contribute to the general worldwide understanding of creativity and giftedness, integrating diversities into a multicultural mosaic. Slavic conceptions emphasize the role of emotions, intuition and flow in this spiritual process during the creative act which can be only holistically observed including participation of all aspects of the creative personality. Although neurobiological dispositions are considered, creativity and giftedness in Slavic countries are defined in the context of social formation, emphasizing socio-historic and cultural impact. Interaction among neurobiological, psycho-didactic, religious and philosophical theories, including empirical research, is in focus. Our analysis refers to Slavic world, primarily those parts with an Orthodox tradition, specially reviewing Russia as a dominant representative. The subject of analysis is linguistic, scientific, philosophic, religious and artistic written discourses. Although difficult to be recognized, some mutual characteristics of conceptions about creativity and giftedness were registered in various Slavic countries.

Suzana Težak, prof. ped. in soc

OŠ Kidričevo

suzana.tezak@guest.arnes.si

Skrb za celovit razvoj nadarjenih učencev v klubih za nadarjene v Sloveniji

V prispevku je predstavljen klub za nadarjene učence, ki omogoča nadarjenim celovit osebnostni razvoj tako na intelektualnem kot čustvenem in socialnem področju.

V to smer je naravnana tudi mednarodna znanstvena konferenca na Bledu, v novembru 2010. Da bi zadovoljili afektivne potrebe nadarjenih učencev jim omogočamo svobodno izbiro in ponudbo v mnogoterih oblikah dela v šoli in širšem okolju.

Gljučne besede: klub za nadarjene, celovit razvoj nadarjenih, socialne potrebe, čustvene potrebe, intelektualne potrebe, oblike dela z nadarjenimi učenci.

Suzana Težak

Primary School Kidričevo

suzana.tezak@guest.arnes.si

The Care for the Complete Development of Gifted Pupils in Club for Gifted Pupils in Slovenia

The article presents the club of gifted pupils which gives them the chance to gain a complete personal development in the intellectual, emotional and social area. This November in Bled, an international scientific conference will take place.

In order to satisfy the affective need of gifted pupils we enable them a free offer in various work forms at school and the wider environment.

Key words: club of gifted students, emotional needs, social needs, intellectual needs, complete personal development

Проф. др Марија Агата Тимариу
Музичка академија «ГХ Дима», Клуж Напока
Румунија

Креативно понашање наставника као фактор забаве и стимулације креативног потенцијала ученика

Наставник је креатор ситуација учења које су намењене да обликују корак по корак личност онога који учи. Прихватајући идеју да се неизражени креативни потенцијал може бити ослобођен и развијен кроз васпитно-образовне активности, сматрамо да је од суштинског значаја за процес образовања, да професор сам по себи буде способан да се креативно манифестује у свим аспектима и тока образовних активности, са позитивним ставом према мишљењу ученика.

Кључне речи: креативни дух, креативни потенцијал, флексибилна структура, усмерено откриће, интерактив, неконвенционализам, музичко васпитање, музичка импровизација

Prof. univ. dr. Maria Agata TIMARIU
Academia de Muzică “Gh. Dima” Cluj-Napoca,
România

CONDUITA CREATIVĂ A PROFESORULUI,

factor de antrenare și stimulare a potențialului creativ al celor care învață.

Profesorul este un creator al situațiilor de învățare ce au menirea să modeleze – pas cu pas - personalitatea celui care învață. Acceptând ideea că potențialul creativ neexprimat poate fi eliberat și dezvoltat prin activități instructiv-educative, considerăm esențial pentru procesul de învățământ ca profesorul însuși să fie capabil de a se manifesta creativ în toate aspectele demersurilor didactice, cu o atitudine pozitivă față de opiniile elevilor.

Cuvinte cheie: spirit creativ, potențial creativ, structură flexibilă, descoperire dirijată, interactiv, nonconvenționalism, educație muzicală, improvizație muzicală.

Prof Maria Agata TIMARIU

Music Academy "Gh Dima "Cluj-Napoca, Romania

timagdo@yahoo.com

The Creative Conduct of the Teacher as a Factor of Entrainment and Stimulation of the Learners' Creative Potential

The teacher is a creator of learning situations that are meant to form - step by step - the personality of the learner. Accepting the idea that the unvoiced creative potential may be issued and developed by instructional and educational activities, we argue that it is essential, within the process of education, that the teacher is capable of being creative in all the aspects of teaching approaches, with a positive attitude towards the students' opinions.

Key words: creative spirit, creative potential, flexible structure, controlled discovery, interactive, unconventional, musical education, musical improvisation.

mr. sc. Valerija Večei-Funda

OŠ Ante Starčevića, Lepoglava, Hrvatska

yveceifu@inet.hr

Jelena Portner Pavićević, dipl. psiholog – prof.

Osnovna škola, Varaždin, Hrvatska

portner.j@gmail.com

Kreativni način rješavanja vršnjačkog nasilja kao (nus)pojave procesa globalizacije

Smatra se da globalizacija ima tri forme: ekonomsku, kulturnu i političku. Dok se ekonomski život sve više razvija na globalnom nivou, osobni identitet još uvijek ostaje nacionalni. Svijet koji je djelimično ujedinjen tehnologijom i ekonomijom nema kolektivnu svijest.

Kao pozitivne strane globalizacije Joseph Stiglitz ističe razvoj globalnog civilnog društva. Najveći problem je nemogućnost država da same kontroliraju proces globalizacije. Rezultat toga je „veće siromaštvo, više nesigurnosti, osjećaj nesudjelovanja i često povećano nasilje.“

Sociolog Žižek smatra da kapitalizam na globalnoj sceni nije riješio društvene tenzije već je nasilje uveo u društvenu sferu. Nasilje je sveprisutno i može se prepoznati kao subjektivno, objektivno i sistemsko. No, „skriveno nasilje“ može predstavljati veću opasnost, osobito ako postane dio svakodnevice pojedinca.

Nasilje tako postaje (nus)pojava procesa globalizacije otvarajući pitanja mogućnosti alternativnih načina rješavanja problema.

Jedan od kreativnih načina je primjena forum kazališta.

Forum kazalište predstavlja formu kazališta potlačenih. To je interaktivni scenski izričaj zasnovan na aktivnoj participaciji sudionika - izvođača i publike - koji tijekom javne izvedbe postaju svojevrsni suigrači.

Forum kazalište nastoji razbiti imaginarne društvene ili osobne barijere čime «potlačenom» konzumentu (ne)kulture pruža mogućnost preobrazbe u aktivnog sudionika umjetničkog čina koji istodobno uči postati subjekt ravnopravnog dijaloga.

Moguće ga je shvatiti kao školu aktivnog građanstva i vježbalište kvalitetne komunikacije. Poruka je praktični rad na svladavanju vlastitoga straha, odnosno, dovođenje u pitanje standardnih obrazaca ponašanja, uz naglašavanje činjenice da postoji kreativna i nenasilna alternativa.

S obzirom na široku primjenjivost forum kazališta, skupina darovitih učenika sudjelovala je u radionici gdje je radila na temu vršnjačkog nasilja.

Ključne riječi: globalizacija, nasilje, forum kazalište.

Valerija Večei-Funda, MA

Primary School Ante Starčevića, Lepoglava, Croatia

vveceifu@inet.hr

Jelena Portner Pavičević

Primary School, Varaždin, Croatia

portner.j@gmail.com

Creative Way of Peer Violence Resolution as (Side)Effects of Globalization Process

It is believed that globalization has three forms: economical, cultural and political. While the economic life is growing on a global scale, personal identity remains national. World that is partially unified thanks to technology and economy does not have a collective consciousness. As a positive side of globalization Joseph Stiglitz remarks development of global civil society. The biggest problem is the inability of states to control the process of globalization. The result is "greater poverty, more insecurity, the feeling of non-participation and often increased violence." Sociologist Žižek believes that capitalism on a global stage did not resolve social tensions, but introduced violence in the social sphere. Violence is omnipresent and can be recognized as subjective, objective and systemic.

However, the "hidden violence" may represent a greater threat, especially if it becomes part of everyday life of the individual. Violence becomes (side) effects of the globalisation process by opening issues for finding possible alternative ways for solving problems. One of the creative ways is to use the Forum Theatre. Forum Theatre is a theatre form of the oppressed. That is an interactive stage expression based on the active involvement of participants - performers and audience - where public performances became a sort of team. Forum Theatre seeks to break the imaginary social or personal barriers, which "oppressed" consumer of (un)culture provides the possibility to transform an active participant of the artistic act who is learning at the same time to become a subject of equal dialogue. It can be understood as a school of active citizenship and quality communication training ground. The message was a practical work on overcoming their own fear, i.e., bringing into question the standard patterns of behaviour, with emphasis on the fact that there is a creative and non-violent alternative.

Given the broad applicability of forum theatre, a group of gifted students participated in the workshop where they worked on peer violence.

Key words: globalization, violence, forum theater.

Mira Vidaković

Fakultet za menadžment, Novi Sad

mira.vidakovic@yahoo.com

Obrazovanje kao faktor pripremanja mladih za život i rad u savremenom društvu

Globalizacija kao vreme u kome živimo, zahteva novu, drugačiju školu, koja će biti u funkciji učenja za znanje, učenja za rad, učenja za zajednički život i učenja za postojanje. Novo društvo traži čoveka koji zna da misli, analizira, prihvata i nudi alternative, ima sposobnosti za brzu i odlučujuću akciju sa veštinom uspešnog i pozitivnog rešavanja nastalih problema.

Savremeni svet, visokog stepena racionalizacije i instrumentalizacije, treba jednako obrazovnu i vaspitanu ličnost, kako s ekonomskog, tako i sa humanističkog gledišta.

Pa se nameće pitanje, da li su naši učenici kroz svoje školovanje, po važećim nastavnim planovima i programima, osposobljavaju za takvo društvo?

Dobija se utisak da su svršeni srednjoškolfci, kod nas, neosposobljeni da razumeju mnoge pojmove, pojave i događaje, i da nemaju razvijenu veštinu rešavanja životnih problema aktuelnih danas u svetu i kod nas.

Ovaj rad je, upravo, imao za cilj da ispita nivo osposobljenosti učenika, otkrije razloge za to i predloži rešenja za otklanjanje nedostataka.

Evidentno je da se, sa razvojem naučno-tehnološkog progressa, ovakvi problemi zanemareni i u obrazovanju je stavljen akcenat na nauku i tehnologiju, tj. na funkcionalistički pristup – gde se školovanjem pojedinac priprema za određeno zanimanje (profesiju), uz zanemarivanje kulturalističkog pristupa, što ostavlja vidne posledice u ponašanju učenika, u obliku zamene vrednosti i prihvatanja nepravilnog identiteta. Zato smo u radu pokušali ukazati na potrebu uvođenja u obrazovanje tj. u nove nastavne planove društvene predmete vaspitnog karaktera koji će razviti kod učenika menadžersko-pedagoški i sociološki pristup rešavanju problema svakodnevnog življenja.

Mira Vidaković

Management Faculty, Novi Sad

mira.vidakovic@yahoo.com

Education as a Factor of Preparation of Young People for Life and Work in Contemporary Society

Globalization, as a period of time we live in, demands new, different school, a school that will function as a means of transferring knowledge necessary for work, social life and existence. New society demands a man that knows how to think, analyze, accept and presents new alternatives, is capable to take quick and decisive actions, with skills needed for successful problem solving.

Modern world, characterized by high level of rationalization and instrumentalization, requests an individual that is well educated, from both humanistic and economic standpoint.

Accordingly, a question could be raised: Using our current curriculum, are we successful in enabling our students for this new world?

Our high school graduates give an impression that they are not competent to comprehend and understand many of notions, phenomena and events, and that they do not possess a developed ability to solve basic life problems that are everyday occurrence in today's world.

This paper examines and tries to explain a level of this capability of the students, to find reasons for this and give possible solutions to the problem.

It is evident that, with the expansion of scientific and technological development, problems such as these are often neglected and the emphasis in education is put on science and technology, mainly on functional approach, where, through education, an individual is getting trained for specific occupation (profession), while overlooking cultural approach, which leaves apparent consequences in the behavior of students, manifested in wrong system of values and taking of inapt identity.

Because of everything said, this paper tries to show and present a need for introducing new social courses that educate and develop students' business, pedagogic and sociological approach to resolving problems of everyday life.

Dr Nada Vilotijević

Učiteljski fakultet u Beogradu

Obrazovanje darovitih za budućnost u uslovima globalizacije

Jedno je od pitanja savremene pedagogije kako sistem obrazovanja i vaspitanja uključiti u proces globalizacije. Kako obrazovanjem doprineti kvalitetnijem rešavanju brojnih ekonomskih i društvenih problema. Informacijsko postindustrijsko društvo temelji se na informacijama, znanjima kao osnovnim proizvodnim vrednostima. Interesovanja za obrazovanje darovitih kao potencijalnih nosilaca i predvodnika razvojnih promena je ogromno poraslo. Uloga darovitih kao elite u novom društvu koje nastaje globalizacijom, je povezana sa kvalitetom njihovog obrazovanja. Globalizacija kao mirni proces širenja ekonomske moći, i na neki način brisanja granica među državama, temelji se na tržištu kapitala, novca ali i na tržištu znanja kao kapitala. Globalna ekonomija, transnacionalne korporacije nadržavaju nacionalne ekonomije stvarajući globalni kapitalizam. U dinamici ubrzane globalizacije i ekonomije utemeljene na zakonu profita, postavlja se pitanje kako se suprostaviti jedностранom obrazovanju (obrazovanju samo za profit). Obrazovanjem se moraju razvijati širi potencijali ličnosti pojedinca, kako ne bismo ušli, kako kaže Deming, u eru divljaštva sa ljudskim likom.

Ključne reči: obrazovanje darovitih i globalizacija, obrazovanje darovitih u uslovima globalizacije.

Dr Nada Vilotijević

Teacher Training Faculty, Belgrade

Education of the Gifted for the Future in the Conditions of Globalization

One of the questions of contemporary pedagogy is how to introduce the system of into the process of globalization; how to contribute to better quality problem solving in the domains of economy and society in general through education. Informational post-industrial society is based on information, knowledge as basic production values. Interest in education of the gifted as potential leaders of developmental change has significantly increased. The role of the gifted as elite in a new society created in globalization is in connection with the quality of their education. Globalization, as a peaceful process of economic power spread, and a way of erasing borders between countries, is based on the market of capital, money, as well as on the market of knowledge as capital. Global economy, transnational corporations have overgrown national economies creating global capitalism. In the dynamics of accelerated economy based on the law of profit, a question has been raised how to confront one-sided education (education for profit). Education has to develop broader potentials of personality of an individual, in order not to enter, as it has been put by Deming, the era of savagery with a human image.

Key words: education of the gifted and globalization, education of the gifted in the conditions of globalization.

Biljana Vujasin

Visoka škola strukovnih studija

za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ Vršac

vsvapedagozi@hemo.net

Daroviti i moralno vaspitanje u uslovima globalizacije

U radu se postavlja i sagledava pitanje moralnog vaspitanja u procesu globalizacije. Da li nastaju neke nove opšte moralne norme i (ili) nestaju stare u uslovima ujedinjavanja čovečanstva u «svetsko društvo». Globalizacija, kao moćan instrument širenja velikih inovacija, stavlja u prvi plan «produkte» darovitih, a time i njihovu odgovornost za «dobrobit» društva. Međutim, u ciljevima i zadacima globalizacije u obrazovanju

zanemaruje se ličnost (osim u uskoprofesionalnom smislu – uspeh u učenju i radu = znanje = roba), njena druga svojstva (afektivna) kao i šire društveno i moralno vaspitanje. Imajući u vidu opšte zahteve globalizacije u obrazovanju, zanemareno je pitanje *ponašanja*, pre svega solidarnosti kao humanističke odlike čoveka. Traži se odgovor na pitanje mesta i uloge darovitih između filozofije profita i odgovornog društvenog ponašanja.

Ključne reči : globalizacija, obrazovanje, daroviti, moral, društvo.

Biljana Vujašin

Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov” Vrsac

yvsapedagozi@hemo.net

The Gifted and Moral Education in Conditions of Globalization

The paper raises and considers the question of moral education in the process of globalization. Is it the case that some new general moral norms have been created and (or) some old ones have disappeared in the conditions of uniting of human kind into “world society”.

Globalization, as a powerful instrument of spread of great innovations, has emphasized the “products” of the gifted and, as a consequence, their responsibility for the “welfare” of society. However, both aims and tasks of globalization in education have neglected personality (apart from the professional sense – success in learning and work = knowledge = goods), other personal features (affective), as well as broader social and moral education. Having in mind general demands of globalization in education, the issue of *behaviour* has been neglected, before all solidarity as humanistic feature of a man. The paper is searching for an answer to the question of the place and role of the gifted between the philosophy of profit and responsible social behaviour.

Key words: globalization, education, the gifted, moral, society.

Kontakti:

013/ 833-420 *direktorka*
vsvasdirektor@hemo.net

013/ 832-517 *sekretar*
vsvassekretar@hemo.net

013/ 823-680 *računovodstvo*
vsvasfinansije@hemo.net

013/ 836-615 *biblioteka*
vsvasbiblioteka@hemo.net

013/ 831-628 *studentska služba*
vsvasreferent@hemo.net

www.uskolavrsac.edu.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

159.928-053.5(082)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп «Даровити у процесу глобализације»
(2010 ; Вршац, Арад)

Zbornik rezimea sa Međunarodnog naučnog skupa «Daroviti u procesu globalizacije, Vršac, Arad, 02. juli 2010. / [organizatori] Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača «Mihailo Palov», Vršac [i] Universitatea «Aurel Vlaicu», Arad. – Vršac : Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača «Mihailo Palov», 2010 (Vršac : Tuli). – 82 str. ; 30 cm. – (Biblioteka Zbornici / Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača «Mihailo Palov», Vršac)

«16. okrugli sto» - -> nasl.str. – Uporedno srp. tekst i engl. prevod. – Tiraž 100.

ISBN 978-86-7372-119-4

1. Висока школа струковних студија за образовање васпитача «Михаило Палов» (Вршац) 2. Universitatea «Aurel Vlaicu» (Arad)

а) Даровита деца – Зборници – Резимеи
COBISS.SR-ID 251889671